

3. Ekonomický vývoj

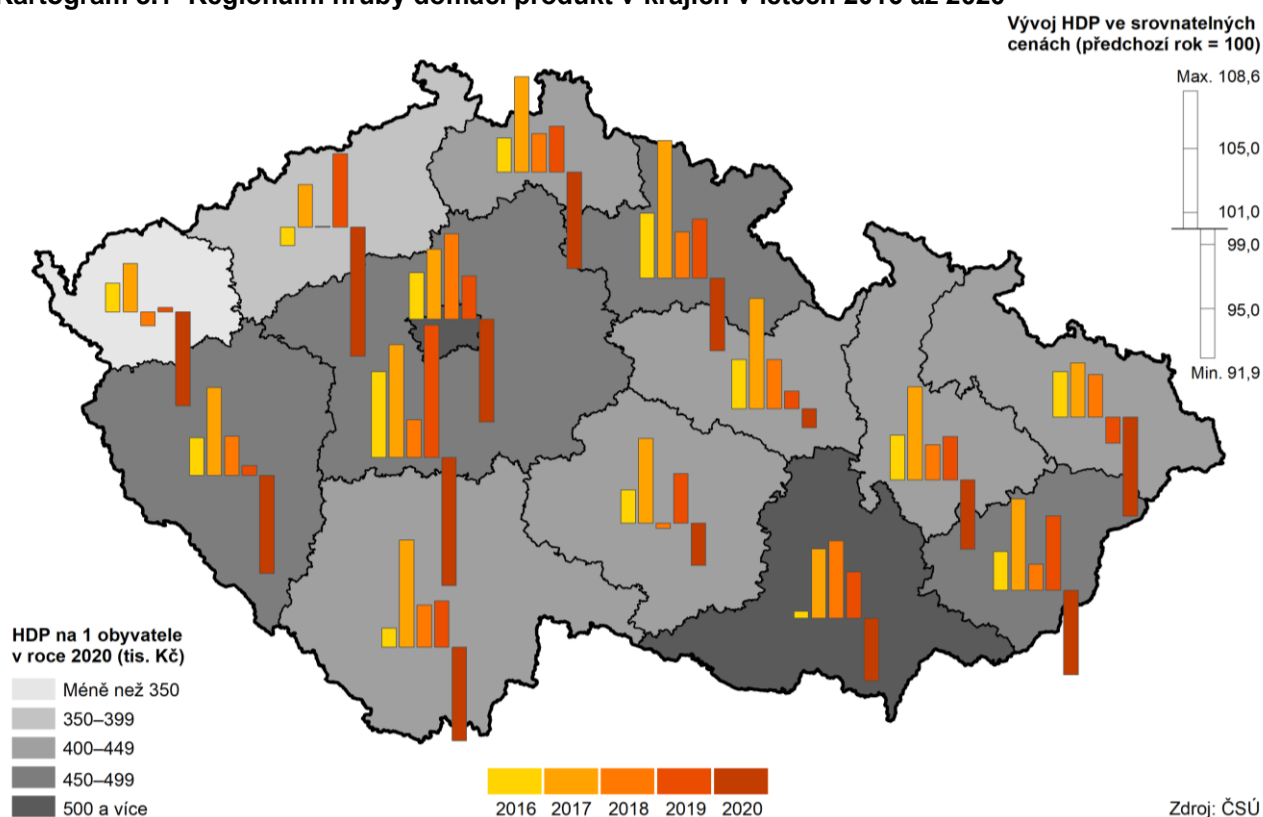
Poloha Středočeského kraje významně ovlivňuje jeho ekonomickou charakteristiku. Úzká vazba s hlavním městem a hustá dopravní síť činí polohu kraje mimořádně výhodnou pro ekonomický rozvoj (průmysl, organizační statistika, bytová výstavba). Svou rozlohou, geografii a klimatickými podmínkami patří k nejsilnějším zemědělským regionům v ČR.

Makroekonomický rámec

Ekonomická výkonnost kraje patří k předním v ČR.

Ekonomická výkonnost Středočeského kraje patřila v posledních letech v regionálním srovnání ČR k těm předním. Makroekonomické ukazatele dosahovaly často druhých nejvyšších hodnot hned po hl. m. Praze, jejíž ekonomická výkonnost značně převyšuje všechny kraje. Z hlediska dvacetiletého vývoje došlo k posunu Středočeského kraje na přední příčky v rámci republikového žebříčku a upevnění pozice ekonomicky výkonného regionu.

Kartogram 3.1 Regionální hrubý domácí produkt v krajích v letech 2016 až 2020

Regionální hodnota HDP na obyvatele byla v roce 2020 mezi krajů 4. nejvyšší, zatímco v roce 1995 až 7. v pořadí. Celorepublikovou hodnotu tohoto ukazatele přesáhl kraj pouze v roce 2000.

Hodnota hrubého domácího produktu (HDP) dosáhla ve Středočeském kraji v roce 2020 výše 662,7 mld. Kč. Na jednoho obyvatele tak připadalo 475,9 tis. Kč (17 996 EUR), což byla 4. nejvyšší hodnota mezi krajů (po hl. m. Praze, Jihomoravském a Královéhradeckém kraji). Z dlouhodobého regionálního pohledu tohoto ukazatele se postavení Středočeského kraje postupně zlepšovalo; zatímco v roce 1995 se nacházel Středočeský kraj hodnotou dosaženého HDP na obyvatele v porovnání s celorepublikovým průměrem (100 %) svými 91,9 % na 9. místě, v roce 2020 obsadil s podílem 89,4 % čtvrté místo za hl. m. Prahou (217,4 %), Jihomoravským (96,6 %) a Královéhradeckým krajem (90,4 %). Nejlepší postavení z mezikrajského pohledu dosáhl Středočeský kraj v letech 1998–2003 a 2007–2008, kdy obsadil 2. pozici a pouze v roce 2000 nepatrně překročil kraj celorepublikovou hodnotu (100,2 %).

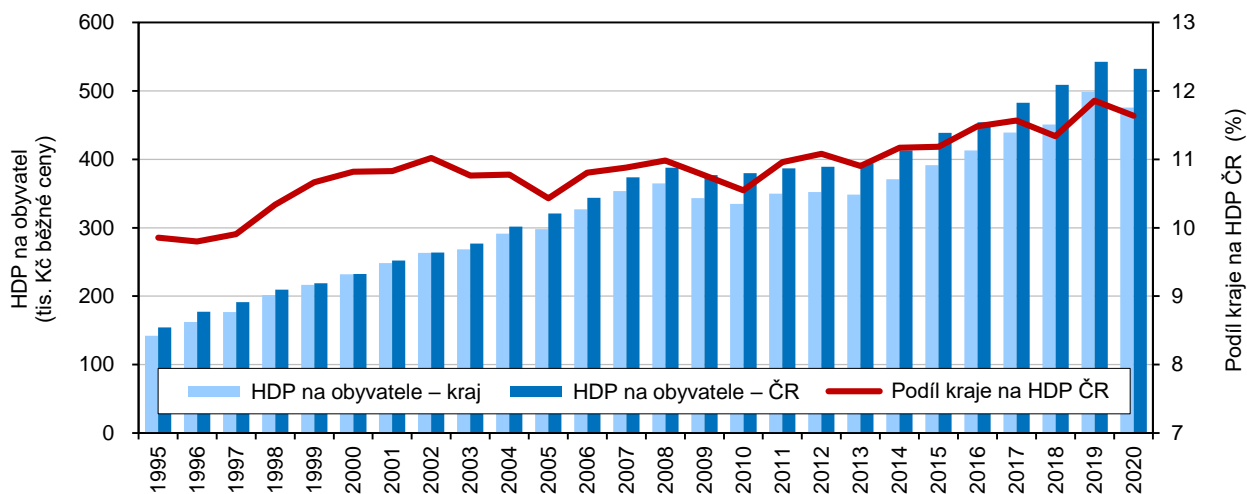
Na republikovém HDP se kraj podílel 11,6 %, po Praze druhým nejvyšším podílem mezi kraji.

Dva nevyšší podíly kraje na republikovém HDP od roku 1995 byly dosaženy v roce 2019 a 2020.

Z hlediska hrubého domácího produktu posiloval Středočeský kraj v dlouhodobém pohledu svoje postavení v rámci celé republiky zejména v druhé polovině 90. let a poté si jedno z předních míst stále udržoval. Zatímco v roce 1995 se kraj na celorepublikové hodnotě podílel 9,9 %, v roce 2002 to bylo 11,0 %. Po období mírného poklesu a kolísání mezi lety 2003 a 2013 se hodnota podílu Středočeského kraje opět definitivně přehoupla v roce 2014 přes 11 % a nad touto hodnotou se od té doby stále drží. V roce 2019 vykázal Středočeský kraj historicky nejvyšší podíl na HDP České republiky – 11,9 %, v roce 2020 to bylo 11,6 %. Zatímco v roce 1995 stál Středočeský kraj na 4. místě v podílu na republikovém HDP (po hl. m. Praze, Moravskoslezském a Jihomoravském kraji), od roku 1998 zaujímá druhé místo za hl. m. Prahou.

Graf 3.1 Hrubý domácí produkt ve Středočeském kraji a ČR

Zdroj: ČSÚ

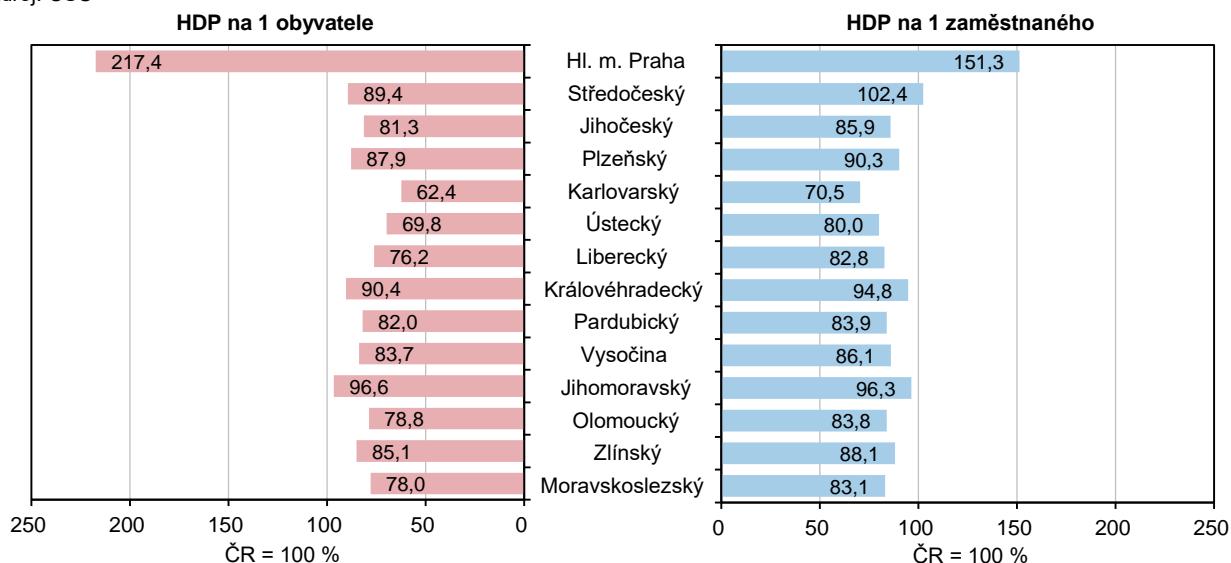

Dlouhodobý nárůst HDP je mezi kraji nejvyšší; ve srovnání s hodnotou roku 1995 ve srovnatelných cenách dosahuje HDP o 134 % vyšší hodnoty.

Vývoj Středočeského kraje z dlouhodobého pohledu dobře popisuje ukazatel vývoj regionálního HDP ve srovnatelných cenách, kdy je za základ brána hodnota z rok 1995 (100 %). V roce 2015 byla poprvé mezi kraji překročena hodnota 200 %, přes kterou se dostalo hl. m. Praha (212,9) a Středočeský kraj (203,3). V roce 2020 dosáhla hodnota pro Středočeský kraj 234,2 %, nejvíce ze všech krajů, přičemž průměr republiky jako celku činil 175,3 %.

Graf 3.2 Hrubý domácí produkt na podle krajů (ČR = 100) v roce 2020

Zdroj: ČSÚ

Podíl krajské HPH na republikové hodnotě byl druhý nejvyšší, druhý nejvyšší byl také nárůst samotné HPH mezi lety 1995–2020.

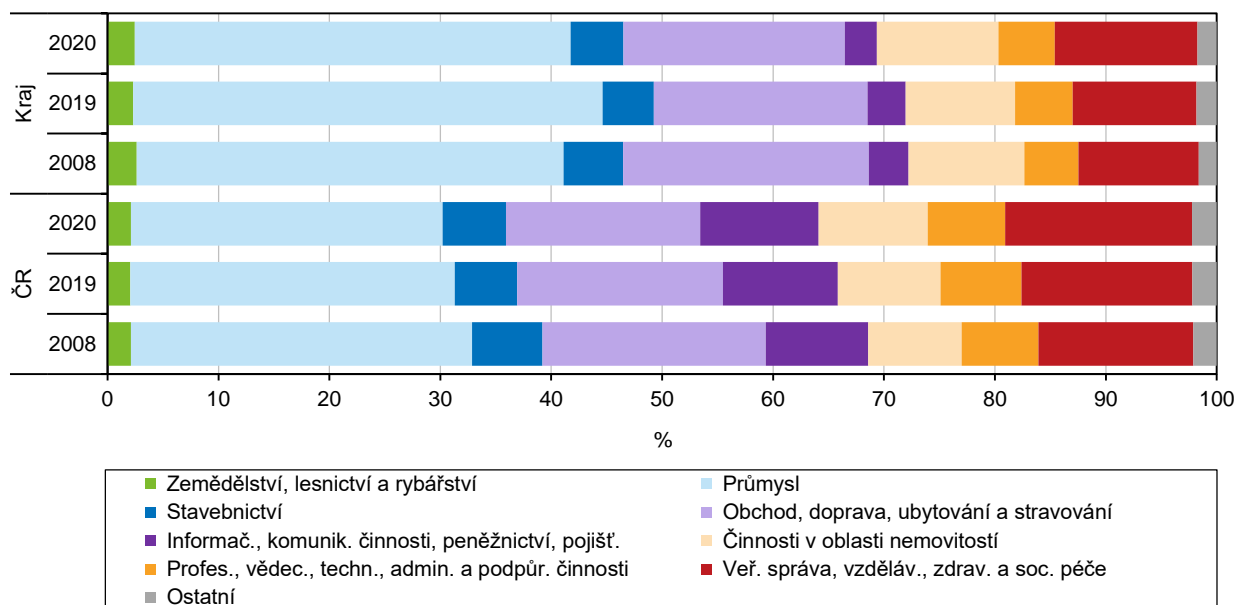
Hrubá přidaná hodnota (HPH) dosáhla v roce 2020 ve Středočeském kraji výše 603,0 mld. Kč, což představovalo na celorepublikové hodnotě podíl 11,6 %, druhý nejvyšší po hl. m. Praze (27,0 %). V roce 1995 se Středočeský kraj podílel na celorepublikové hodnotě 9,9 %, což byla až čtvrtá nejvyšší hodnota po hl. m. Praze, Moravskoslezském a Jihomoravském kraji. Zatímco se podíl HPH v běžných cenách na celorepublikové hodnotě ve většině krajích mezi lety 1995 a 2020 snížil, Středočeský kraj byl jedním ze tří krajů (společně s Prahou a Jihomoravským krajem), kde nastal nárůst. V souhrnu došlo mezi lety 1995 a 2020 v České republice k 3,6násobnému zvýšení HPH, přičemž Středočeský kraj dosáhl druhého nejvyššího zvýšení, a to 4,2násobného, hned po hlavním městě Praze, kde se HPH zvýšila 4,8krát. Třetí nejvyšší zvýšení (3,7násobné) zaznamenal Jihomoravský kraj.

Po roce 2016 došlo v kraji k poklesu podílu průmyslu na odvětvové struktuře HPH, v roce 2020 klesl pod 40% hranici, přesto stále patří k nejvyšším mezi kraji.

Mezi lety 1995 a 2020 došlo ke změnám v odvětvové struktuře HPH. Ve Středočeském kraji se výrazně zvýšil podíl průmyslu na HPH, z 38,9 % v roce 1995 na 43,4 % v roce 2016, kdy byl podíl průmyslu na HPH ve Středočeském kraji nejvyšší. V dalších letech následovaly poklesy až na výsledných 39,3 % v roce 2020, stále se ale jednalo o podíl vyšší, než byl v roce 1995 (o 0,4 p. b.). V celé republice byl naopak podíl průmyslu v roce 2020 nižší (28,1 %) než v roce 1995 (31,3 %). Nárůst byl mezi lety 1995 a 2020 v kraji zaznamenán také v případě podílu odvětví obchodu, dopravy, ubytování a pohostinství na HPH (ze 17,8 % na 20,0 %), naopak v ČR se jednalo o pokles (z 20,8 % na 17,5 %). K nárůstu došlo ještě v odvětví činnosti v oblasti nemovitostí, profesní, vědecké, technické a administrativní činnosti a informační a komunikační činnosti (v kraji i v celé ČR). Naopak pokles podílu na HPH vykázala mezi roky 1995 a 2020 ve Středočeském kraji i České republice odvětví primárního sektoru a stavebnictví. Pokles byl v kraji (na rozdíl od celé republiky) zaznamenán ještě v odvětvích veřejné správy, vzdělání, zdravotní a sociální péče a peněžnictví a pojišťovnictví.

Graf 3.3 Odvětvová struktura hrubé přidané hodnoty ve Středočeském kraji a ČR

Zdroj: ČSÚ

Hodnota THFK na obyvatele v roce 2020 a nárůst THFK v porovnání s rokem 1995 byly druhé nejvyšší mezi kraji.

Tvorba hrubého fixního kapitálu (THFK), ukazující na investiční aktivity v regionu, dosáhla ve Středočeském kraji v roce 2020 v běžných cenách historicky nejvyšší hodnoty 235,4 mld. Kč. To odpovídalo zastoupení na celorepublikové hodnotě ve výši 15,8 %, což byl po hl. m. Praze (29,3 %) druhý nejvyšší podíl mezi kraji. V letech

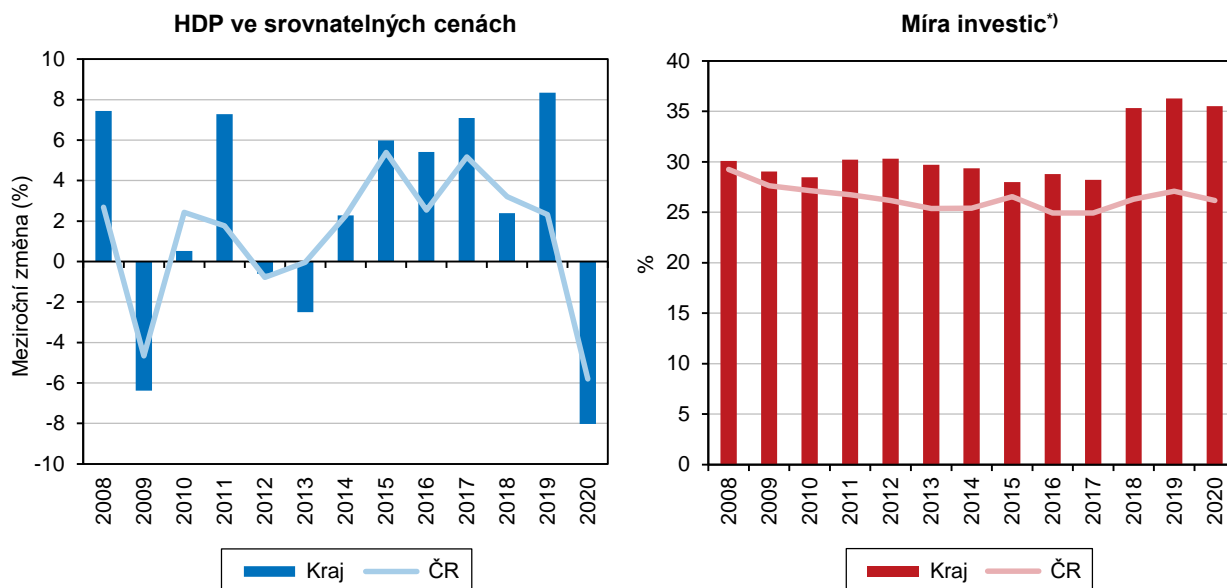
2008 až 2010 hodnota THFK ve Středočeském kraji klesala, v následujících dvou letech rostla a po poklesu v roce 2013 následoval až do roku 2019 neustálý růst, přičemž v roce 2020 byl zaznamenán pokles o 5,5 %. Hodnota THFK se mezi roky 1995 a 2020 zvýšila ve Středočeském kraji na čtyřnásobek, což byl po Praze (pětinásobek) druhý nejvyšší nárůst. Na 1 obyvatele připadla v roce 2020 hodnota THFK ve výši 169,0 tis. Kč, což řadilo Středočeský kraj na druhé místo za hl. m. Prahu (328,7 tis. Kč).

Míra investic byla mezi lety 2016–2020 nepřetržitě nejvyšší mezi kraji.

Míra investic (podíl tvorby hrubého fixního kapitálu na hrubém domácím produktu) se v celém sledovaném období let 1995 až 2020 pohybovala nad průměrem České republiky a v roce 2020 dosáhla hodnoty 35,5 % (ČR 26,2 %). Během celého období let 1995 až 2020 se hodnota míry investic ve Středočeském kraji ocitla celkem desetkrát na prvním a desetkrát na druhém místě mezi kraji, přičemž posledních pět let 2016 až 2020 představovalo souvislé období, kdy byla středočeská míra investic mezi kraji nejvyšší. V porovnání s rokem 1995 klesla míra investic v roce 2020 ve všech krajích kromě Prahy (nárůst o 0,9 p. b.). Ve Středočeském kraji se míra investic během čtyřadvacetiletého období snížila o 2,2 p. b., zatímco v celém Česku to bylo o 7,6 p. b.

Graf 3.4 Hrubý domácí produkt a míra investic ve Středočeském kraji a ČR

Zdroj: ČSÚ

¹⁾ podíl tvorby hrubého fixního kapitálu na hrubém domácím produktu

Dlouhodobě druhá nejvyšší byla hodnota čistého disponibilního důchodu domácností mezi kraji.

Čistý disponibilní důchod domácností (ČDDD) v běžných cenách dosáhl v roce 2020 ve Středočeském kraji hodnoty 419,2 mld. Kč (15 853 mil. EUR), na jednoho obyvatele tak připadalo 301,1 tis. Kč, což byla po Praze (376,5 tis. Kč) druhá nejvyšší hodnota mezi kraji. Středočeský kraj se v celém období let 1995 až 2020 umísťoval hodnotou tohoto ukazatele na druhé pozici za Prahou. Přední místo si Středočeský kraj udržoval i celkovým podílem ČDDD na celorepublikové hodnotě tohoto ukazatele. V roce 2020 to bylo 13,8 %, tedy nejvíce po hl. m. Praze (16,5 %). Druhou pozici mezi kraji si Středočeský kraj drží nepřetržitě od roku 2000, v předchozím období let 1995 až 1999 stál na třetím místě za regionem hlavního města a Moravskoslezským krajem.

ČDDD na obyvatele je dlouhodobě nad republikovým průměrem.

V případě porovnání vývoje hrubého domácího produktu a čistého disponibilního důchodu domácností je možné sledovat příznivější vývoj u čistého disponibilního důchodu domácností, který na rozdíl od HDP do velké míry naznačuje úroveň materiálního bohatství domácností trvale bydlících osob v jednotlivých regionech.

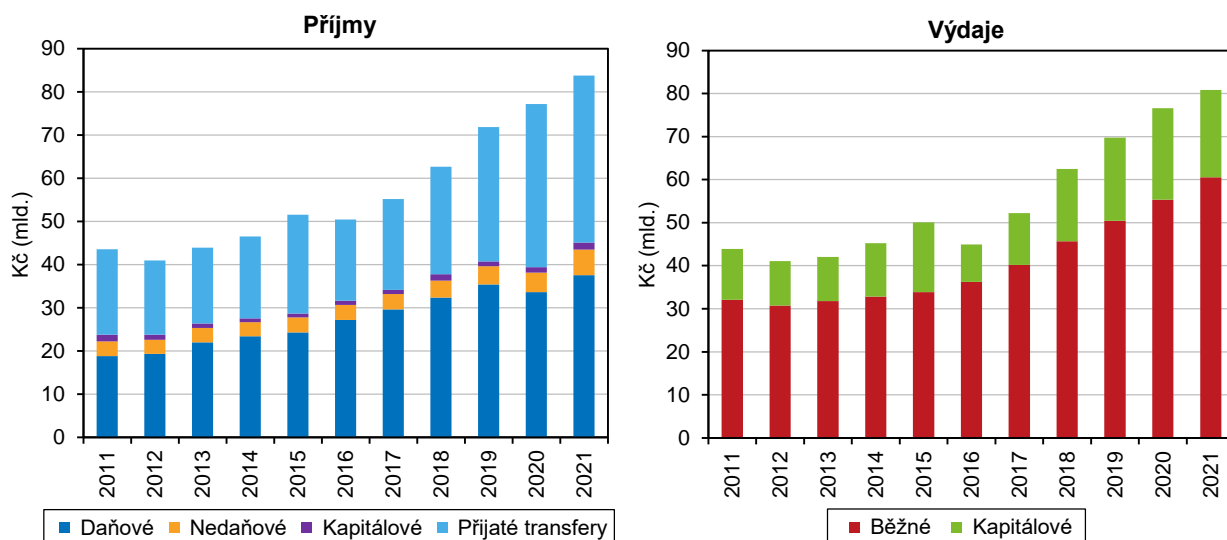
Místní rozpočty

Příjmy i výdaje kraje, obcí a dobrovolných svazků rostou.

Příjmy a výdaje kraje, obcí a dobrovolných svazků (po konsolidaci) v období let 2016–2020 meziročně rostly, u příjmů byl nejvyšší meziroční růst dosažen v roce 2019 (o 14,6 %), výdaje vzrostly nejvíce v roce 2018 (o 19,7 %). Schodek rozpočtu byl v celém období kladný, nejvíce v roce 2016 (+ 5,5 mld. Kč), naopak nejvyrovnanější byl v roce 2018 (+ 0,2 mld. Kč).

Graf 3.5 Příjmy a výdaje místních rozpočtů ve Středočeském kraji (po konsolidaci)

Pramen: Ministerstvo financí

Věda, informační technologie

Výzkum a vývoj (VaV) je pro vyspělou společnost důležitou oblastí. Největším regionálním centrem v oblasti výzkumu a vývoje v České republice bylo hlavní město Praha, které se podílelo více než třetinou jak na celorepublikovém počtu zaměstnaných, tak na výši výdajů na výzkum a vývoj. Dalšími významnými regiony v této oblasti lidské činnosti byly Jihomoravský kraj a na třetím místě kraj Středočeský. Do Středočeského kraje se soustředila více než šestina celorepublikových výdajů a pracovala zde desetina všech zaměstnaných ve výzkumu a vývoji.

Výdaje na výzkum a vývoj v kraji v roce 2020 po jedenácti letech poprvé poklesly.

Objem finančních prostředků vynakládaných do oblasti vědy a výzkumu v letech 2009 až 2019 se ve Středočeském kraji každoročně navyšoval (nejvýrazněji v roce 2017 o 28,5 %) až na dosažené maximum 16,761 mld. Kč za rok 2019. Změna nastala v roce 2020, kdy klesly výdaje o 12,2 % na 14,720 mld. Kč. Meziroční pokles ve výdajích zaznamenalo v roce 2020 devět krajů (nejvyšší pokles v Plzeňském kraji o 24,1 %), v pěti krajích pokračoval růst výdajů (nejvyšší nárůst v Jihomoravském kraji o 8,7 %), stejně tomu bylo v celé ČR (nárůst o 1,6 %).

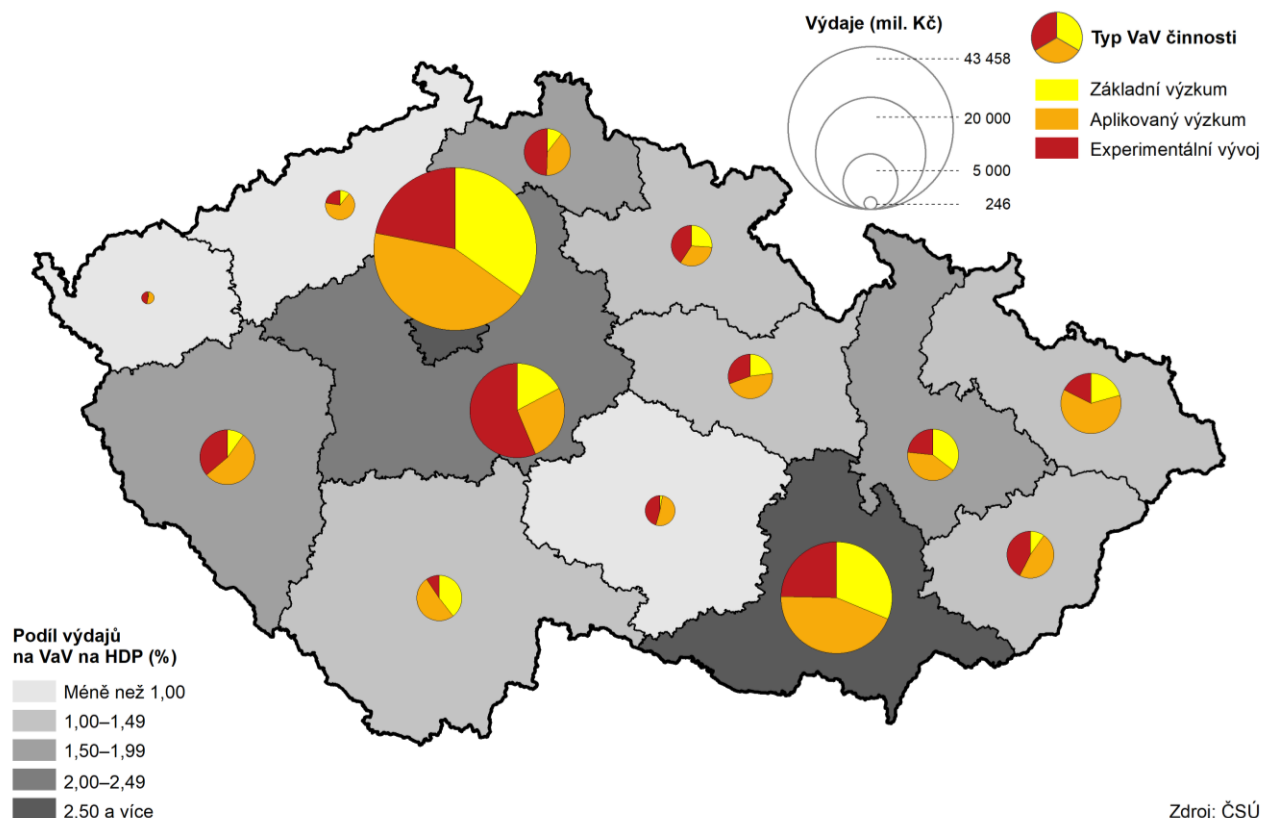
Výdaje na VaV představovaly 2,2 % HDP; třetí nejvyšší podíl po Praze a Jihomoravském kraji.

Podíl výdajů na výzkum a vývoj na krajské hodnotě hrubého domácího produktu (HDP) se během posledních deseti let postupně zvyšoval, až dosáhl v roce 2018 maximální hodnoty 2,7 %. V roce 2019 následovalo snížení podílu na 2,4 % a v roce 2020 na 2,2 %. I přes pokles vykázal Středočeský kraj třetí nejvyšší hodnotu po Jihomoravském kraji (3,3 %) a hl. m. Praze (2,8 %). Naopak nejnižší podíl

Podíl výdajů na HDP se mezi 2018–2020 snížil.

zaznamenal Karlovarský kraj (0,3 %). Celorepublikový podíl výdajů na výzkum a vývoj na HDP činil 2,0 %.

Kartogram 3.2 Výdaje na výzkum a vývoj podle krajů v roce 2020

Zdroj: ČSÚ

Většina výdajů na VaV pocházela z podnikatelského sektoru.

V roce 2020 došlo k poklesu ve financování VaV z podnikatelských a z veřejných zahraničních zdrojů, naopak se zvýšila finanční podpora z domácích veřejných zdrojů.

Tři čtvrtiny finančních zdrojů VaV směřovalo do podnikatelského prostředí.

Více než polovina výdajů na VaV směřovalo na experimentální vývoj, což byl nejvyšší podíl mezi krají.

Nejvíce prostředků na výzkum a vývoj bylo ve Středočeském kraji v roce 2020 financováno z podnikatelských zdrojů. Šlo o 10,218 mld. Kč, což představovalo 69,4 % z celkové hodnoty výdajů. Oproti roku 2019 bylo na financování výzkumu a vývoje z podnikatelských zdrojů v roce 2020 poskytnuto o víc než šestinu finančních prostředků méně (o 17,8 %). Meziroční pokles byl zaznamenán také ve financování z veřejných zdrojů ze zahraničí, a to o 21,5 %. Na výdajích se veřejné zdroje ze zahraničí podílely z 6,1 % (0,891 mld. Kč), což bylo nejméně od roku 2014. Z domácích veřejných zdrojů pocházelo 3,529 mld. Kč, to znamenalo 24,0 % celkových výdajů a meziroční nárůst ve financování z tohoto sektoru o 13,1 %. Z ostatních národních zdrojů (financování z vlastních příjmů vysokých škol a soukromého neziskového sektoru) bylo v roce 2020 také financováno více prostředků než v předchozím roce (o 14,4 %), na celkových výdajích se však tato oblast podílela minimálně (0,6 %).

Velká část peněžních prostředků směřujících v roce 2020 ve Středočeském kraji do výzkumu a vývoje byla investována do podnikatelského sektoru (75,9 %), zbytek šel do vládního sektoru (21,3 %), financování vysokoškolského sektoru bylo díky samotné absenci veřejného terciálního školství v kraji nízké (2,8 %) a financování soukromého neziskového sektorů bylo minimální (0,02 %).

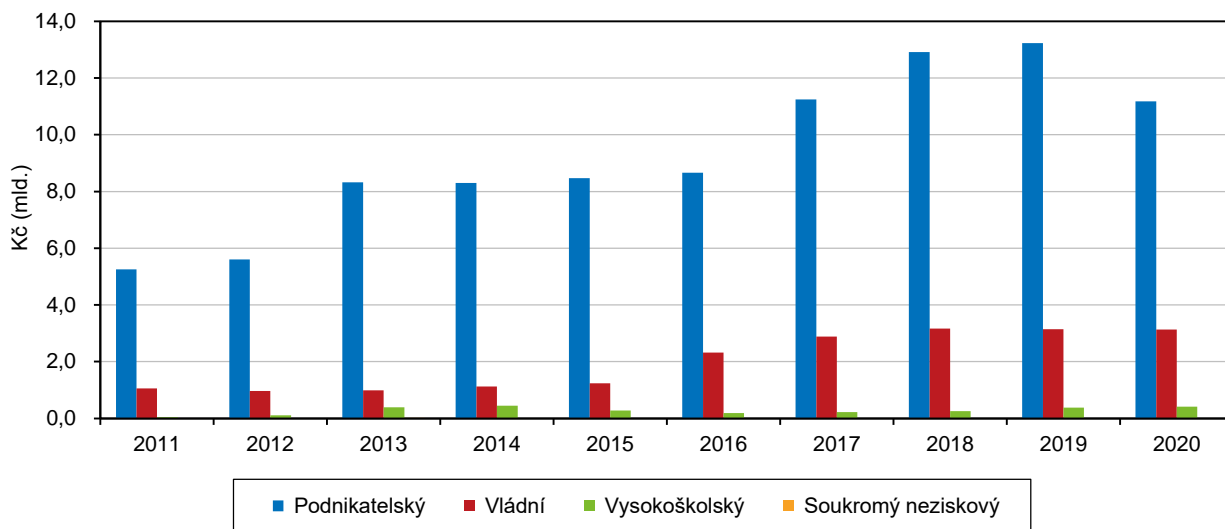
Největší část výdajů vynaložených v roce 2020 ve Středočeském kraji na výzkum a vývoj podle typu výzkumu směřovala na experimentální vývoj (56,4 %), čtvrtina výdajů pak směřovala do aplikovaného výzkumu (26,4 %) a nejmenší část výdajů tvořil základní výzkum (17,2 %). Podíl experimentálního výzkumu ve Středočeském kraji byl z mezikrajského pohledu nejvyšší, zatímco podíl aplikovaného výzkumu

naopak nejnižší a podíl základního výzkumu sedmý nejnižší. V celé České republice byl podíl výdajů v roce 2020 rozložen na všechny tři typy výzkumů poměrně vyrovnaně (aplikovaný 43,1 %, experimentální 29,5 % a základní 27,3 %).

Graf 3.6 Výdaje na výzkum a vývoj podle sektorů ve Středočeském kraji

Zdroj: ČSÚ

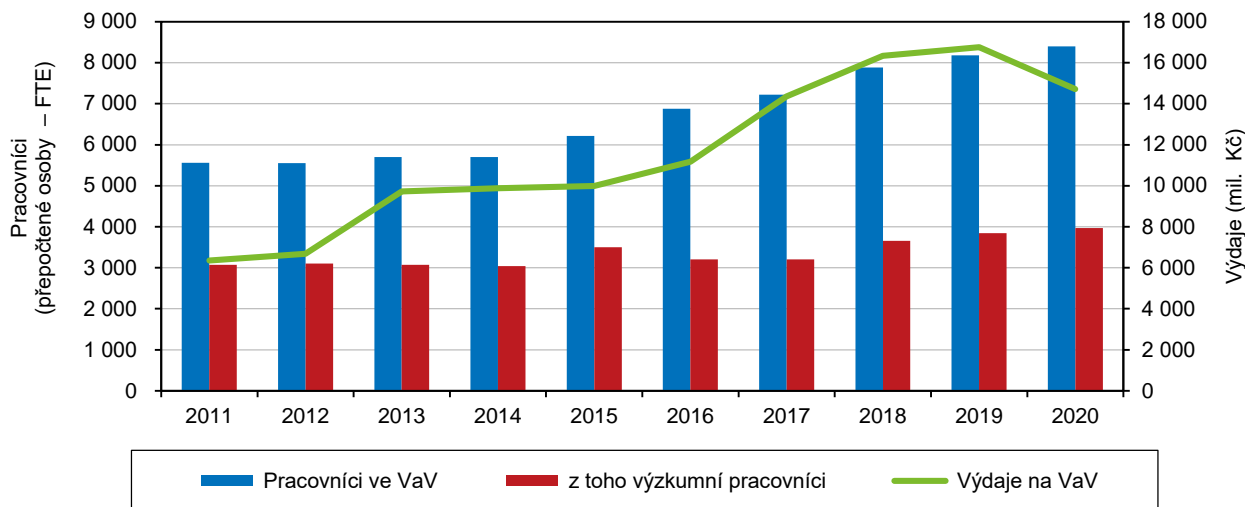
V kraji pracovala jedna desetina zaměstnaných v sektoru VaV v ČR.

Z pracovníků v oblasti VaV byla necelá čtvrtina žen, což bylo o téměř 5 procentních bodů méně než v celé ČR, podíl se navíc pátým rokem snižuje.

Výzkumem a vývojem se ve Středočeském kraji v roce 2020 zabývalo 8,4 tis. osob (přepočteno na plnou roční pracovní dobu plně věnovanou VaV činností). Dvě třetiny (66,3 %) celorepublikového počtu zaměstnanců VaV byly soustředěny pouze do tří krajů – více než třetina (35,9 %) do hl. m. Prahy, pětina (20,0 %) do kraje Jihomoravského a desetina (10,4 %) do kraje Středočeského. Z ostatních krajů dosáhl výraznějšího podílu na počtu zaměstnanců VaV České republiky už jen kraj Moravskoslezský (6,0 %). Ve zbývajících krajích se jednalo o podíly nižší než 5 %. Mezi zaměstnanými v odvětví výzkumu a vývoje na pracovištích v kraji bylo jen 23,8 % žen, v celé ČR byl podíl vyšší (28,6 %). Podíl žen pracujících ve VaV byl v roce 2020 mezi kraji pátý nejnižší (nejméně Kraj Vysočina – 14,2 %) a od roku 2015 (26,6 %) se postupně snižuje. Z celkového počtu zaměstnaných v roce 2020 tvořili 47,2 % výzkumní pracovníci (ČR – 54,6 %), 36,3 % technici (ČR – 32,0 %) a 16,4 % ostatní pracovníci (ČR – 13,3 %).

Graf 3.7 Pracovníci ve výzkumu a vývoji a výdaje na výzkum a vývoj ve Středočeském kraji

Zdroj: ČSÚ

Počet zaměstnanců VaV dlouhodobě roste, za deset let o více než polovinu.

Počet zaměstnanců v oblasti výzkumu a vývoje v kraji z dlouhodobého pohledu pravidelně rostl; oproti roku 2015 se zaměstnanost zvýšila o více než třetinu (o 35,2 %, což bylo nejvíce mezi kraji), ve srovnání s rokem 2010 dokonce o více než polovinu (o 56,9 %). Dlouhodobý růst zaměstnanosti v oblasti výzkumu a vývoje zaznamenaly všechny kraje, v posledním roce 2020 se však počet pracovníků zvýšil jen u poloviny krajů. Ve Středočeském kraji se oproti předchozímu roku 2019 jednalo o 2,6% nárůst, podobně jako v celé ČR (o 2,2 %). Ze sedmi krajů, ve kterých byl v roce 2020 zaznamenán meziroční pokles, se snížení počtu zaměstnanců VaV nejvýrazněji projevilo v kraji Ústeckém, a to téměř o desetinu (o 9,8 %).

V oblasti ICT pracovalo 28,5 tis. osob, o něco málo více bylo techniků než specialistů.

Činnostmi v oblasti ICT se ve Středočeském kraji zabývalo 28,5 tis. zaměstnanců (fyzické osoby). Z celorepublikového počtu 209,5 tis. ICT odborníků jich byly dvě třetiny (66,4 %) koncentrovány do čtyř krajů – Praha (59,3 tis.), Jihomoravský (30,8 tis.), Středočeský (28,5 tis.) a Moravskoslezský kraj (20,6 tis.). Zatímco v celé republice mírně převažovali ICT specialisté (51,7 %) nad ICT techniky, ve Středočeském kraji bylo sice zastoupení obou skupin rovněž vyvážené, nicméně větší část tvořili naopak technici ICT (51,2 %) a zbývající menší část specialisté (48,8 %). Z hlediska územního rozložení byli ICT specialisté nejvíce koncentrováni v Praze, Jihomoravském a Středočeském kraji.

Téměř každá domácnost s dětmi disponovala počítačem, mezi domácnostmi seniorů to byla jen každá třetí.

V roce 2020 mělo počítač 80,5 % středočeských domácností, což bylo více než republikový průměr 78,5 % a čtvrtá nejvyšší hodnota mezi kraji. Tento podíl se v posledních letech již výrazně nemění. Nejvyšší vybavenost počítačem vykázalo hl. m. Praha (83,7 %), nejnižší naopak Ústecký kraj (65,4 %). Velké rozdíly jsou patrné při pohledu na typ domácnosti. Středočeské domácnosti s dětmi měly k dispozici počítač téměř všechny, naopak domácnosti seniorů pouze přibližně z jedné třetiny. Ve Středočeském kraji se konkrétně jednalo o 98,3% vybavenost počítačem v případě domácností s dětmi, což byla třetí nejvyšší hodnota mezi kraji. V celé republice to bylo 95,5 %. Hranici 90 % převyšovaly všechny kraje, výjimku představoval pouze Ústecký kraj, kde bylo počítačem vybaveno pouze 81,1 % domácností s dětmi. V případě domácností osob starších 65 let mělo ve Středočeském kraji počítač k dispozici pouze 35,8 % z nich, v ČR to bylo 39,9 %. Téměř polovina osob starších 65 let (48,5 %) disponovala počítačem v Praze, nejméně to bylo naopak v Jihočeském kraji (32,3 %).

Přístup k internetu má více než 83 % domácností kraje.

Internet zůstává fenoménem doby, podíl uživatelů a význam služeb na něm poskytovaných nadále roste ve všech krajích a zasahuje do ostatních oblastí služeb a vývoje společnosti. Dokazují to výsledky výběrového šetření o informačních a komunikačních technologiích v domácnostech a jejich využívání jednotlivci, které jsou za kraje zpracovávány ve tříletých klouzavých průměrech. Zatímco v roce 2005 bylo připojeno pouze 24 % domácností Středočeského kraje, v roce 2010 to už bylo 56 % a v roce 2015 téměř 78 % středočeských domácností. V roce 2017 překračuje podíl domácností vybavených internetovým připojením 80% hranici a v následujících letech se podíl zvyšuje už jen v průměru o 0,6 procentního bodu ročně. V roce 2020 využívalo internet 83,1 % domácností, což byl čtvrtý nejvyšší podíl mezi kraji. Nejvíce domácností bylo připojeno k internetu v Plzeňském kraji (85,2 %), hranici 80 % překročilo celkem 11 krajů. Nejméně byly domácnosti vybavené připojením k internetu v Ústeckém kraji (75,8 %).

Podíl připojených domácností byl čtvrtý nejvyšší mezi kraji.

Mezi uživateli internetu výrazně přibýlí senioři, jejich podíl za 10 let se trojnásobil.

Internet ve Středočeském kraji používalo 81,8 % osob starších 16 let, v ČR se jednalo o 81,6 %. Uživatelů internetu v posledních letech přibývá hlavně mezi seniory. Podíl osob nad 55 let, které se připojují k internetu, se za posledních 10 let

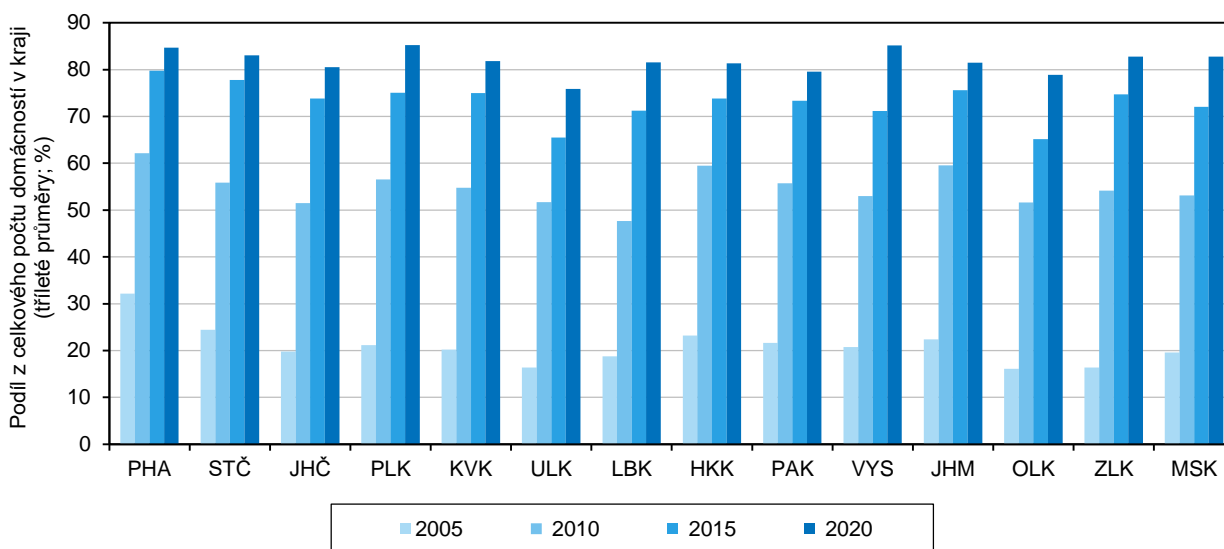

ztrójnásobil. Ve Středočeském kraji se v roce 2020 jednalo o podíl 55,8 %. Ve věku 16–34 let užívaly internet téměř všechny osoby (98,9 %) z této věkové skupiny.

Graf 3.8 Domácnosti vybavené připojením k internetu podle krajů

Zdroj: ČSÚ

Internet v mobilním telefonu využívala v roce 2011 necelá desetina Středočechů, v roce 2020 to byly více než dvě třetiny.

Roste také podíl osob (z počtu obyvatel ve věku 16 a více let), které užívaly internet v mobilním telefonu. V roce 2020 tento podíl překročil ve Středočeském kraji dvě třetiny (68,6 %), podobně jako v celé republice (68,0 %). V roce 2011 přitom podíl uživatelů internetu v mobilním telefonu činil v kraji pouze 9,5 %. Středočeský kraj obsadil vyšší podílu páté místo mezi kraji, nejvíce využívali internet na mobilním telefonu obyvatelé hl. m. Prahy (74,3 %), nejméně naopak obyvatelé kraje Jihomoravského (63,1 %). K největšímu vzestupu mezi lety 2011 a 2020 došlo v Moravskoslezském kraji (z 5,9 % na 69,1 %) a v Plzeňském kraji (z 8,0 % na 70,7 %).

Nakupování přes internet využívaly dvě třetiny uživatelů.

Internetové bankovníctví využívalo ve Středočeském kraji 65,0 % osob starších 16 let, což představovalo stejně jako u ostatních ukazatelů vyšší hodnotu, než činil republikový průměr (64,5 %). Zvyšuje se také podíl online nakupujících. Ještě v roce 2010 v e-shopech nakupovala pouze čtvrtina (26,4 %) Středočechů ve věku 16 a více let, v roce 2020 už to bylo 63,7 %. V tomto případě se však jednalo o podíl mírně pod průměrem za ČR (64,6 %).

O něco častěji více využívali internet v mobilu muži, ženy naopak více na internetu nakupovaly a užívaly sociální sítě.

Z hlediska pohlaví bylo v roce 2020 více uživatelů internetu mezi středočeskými muži (83,2 %) než ženami (80,4 %). Muži častěji využívali internet v mobilním telefonu než ženy (71,2 % versus 66,0 %) a také internetové bankovníctví (65,8 % versus 64,4 %). Středočeské ženy naopak častěji než muži nakupovaly na internetu (65,7 % versus 61,5 %) a byly uživatelkami sociálních sítí (54,5 % versus 52,4 %).

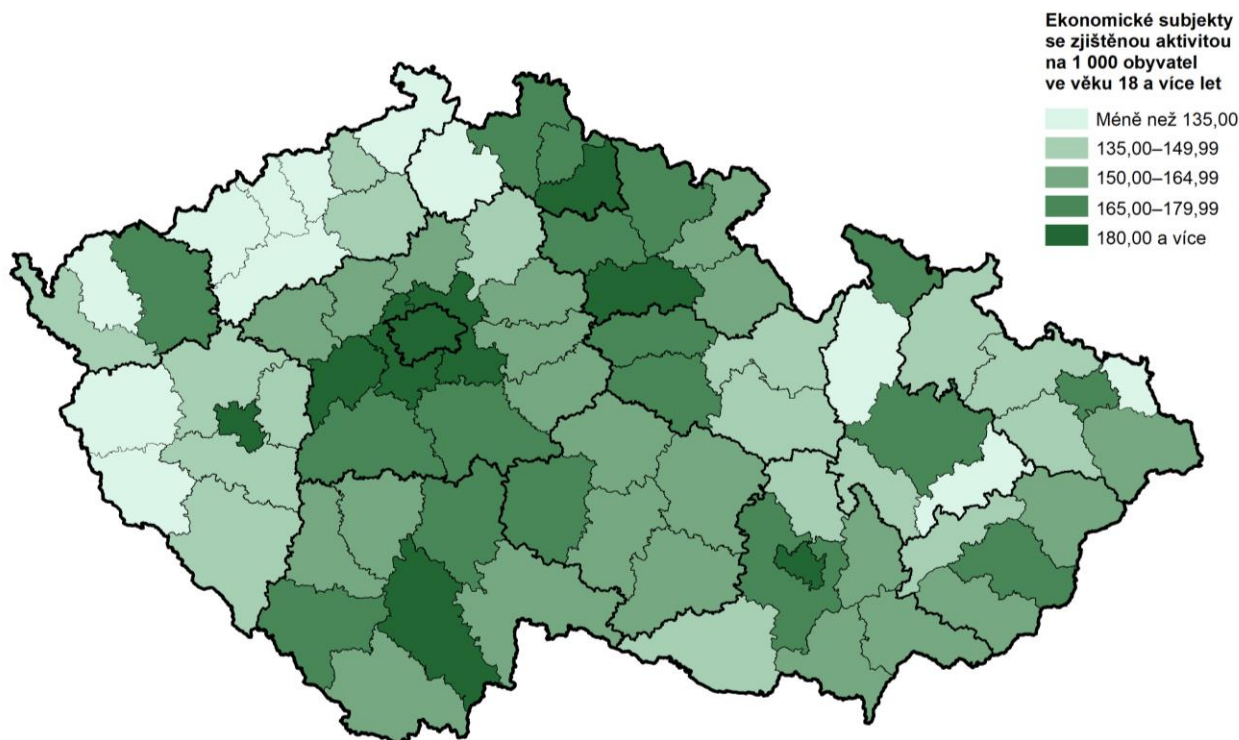
Organizační struktura

Přibližně jedna osmina ekonomických subjektů v ČR má sídlo ve Středočeském kraji.

Meziroční nárůst počtu subjektů v oblasti středních Čech byl nejvyšší v rámci republiky.

V registru ekonomických subjektů (dále jen RES) bylo k 31. 12. 2021 evidováno 358,1 tis. ekonomických subjektů se sídlem ve Středočeském kraji, z nichž 198,0 tis. subjektů vykazovalo aktivitu v rámci statistických zjišťování (tj. 55,3 %). V průběhu roku 2021 přibylo v evidenci RES celkem 6,9 tis. subjektů, což představovalo v porovnání se stavem na konci předchozího roku meziroční nárůst o 2,0 %. Na území České republiky přibylo v databázi RES během stejného období 1,5 % subjektů, přičemž nejvyšší nárůst mezi kraji byl zaznamenán na území hlavního města Prahy (o 2,1 %).

Kartogram 3.3 Intenzita podnikatelské aktivity v okresech k 31. 12. 2021

Pozn.: ekonomické subjekty se sídlem na daném území

Zdroj: ČSÚ

Téměř tři desetiny subjektů kraje sídlila v zázemí hlavního města, v okresech Praha-východ a Praha-západ.

Intenzita podnikatelské aktivity v centrální oblasti Středočeského kraje patřila k nejvyšším v celé ČR.

Tři čtvrtiny subjektů podnikajících v kraji byly živnostníci, což bylo nejvíce mezi kraji.

Na území Středočeského kraje je v organizační statistice, stejně jako v dalších oblastech statistiky, patrná značná teritoriální rozdílnost. Subjekty volí sídlo zpravidla v návaznosti na tranzitní tepny nejčastěji v centrální oblasti kraje v blízkosti hlavního města v okresech Praha-východ a Praha-západ. Zde sídlí téměř 29 % subjektů kraje a v přepočtu na obyvatele patří počty subjektů k nejvyšším nejen v kraji, ale i v rámci České republiky. Vyšší intenzitu podnikatelské aktivity než okres Praha-západ (307 subjektů na tisíc obyvatel) dosahovaly z meziokresního pohledu celé republiky už jen Praha (491) a Brno-město (380), intenzita dosahovaná v okrese Praha-východ (295) byla 5. v pořadí za okresem Karlovy Vary (297). Nejnižší intenzitu v kraji zaznamenal okres Mladá Boleslav (219), v meziokresním srovnání ČR tomu odpovídala 65. pozice ze 77. Nejnižší intenzitu v rámci ČR dosahoval okres Karviná (176). Z mezikrajského pohledu byla intenzita podnikatelské aktivity Středočeského kraje (255) až na 6. nejvyšší pozici.

Nejčastější formou podnikání ve Středočeském kraji bylo na konci roku 2021 soukromé podnikání fyzických osob (80,5 %, což bylo o 7,5 procentních bodů více než průměr ČR). Většina fyzických osob podnikala na základě živnostenského oprávnění (93,2 % fyzických osob), podíl živnostníků na celkovém počtu ekonomických subjektů (75,0 %) byl z mezikrajského pohledu nejvyšší.

Z meziokresního srovnání v kraji dosahoval nejvyššího podílu živnostníků okres Nymburk (77,4 %), v rámci celé republiky zaznamenaly vyšší podíl pouze okresy Česká Lípa (78,6 %) a Děčín (77,6 %).

Graf 3.9 Ekonomické subjekty podle právní formy k 31. 12. 2021

(subjekty se sídlem na daném území)

Zdroj: ČSÚ

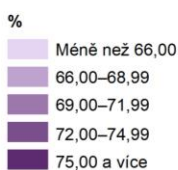
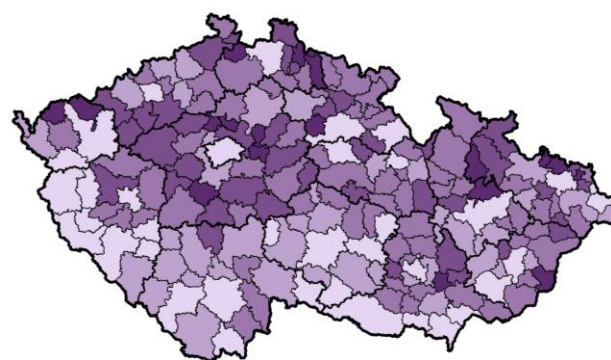
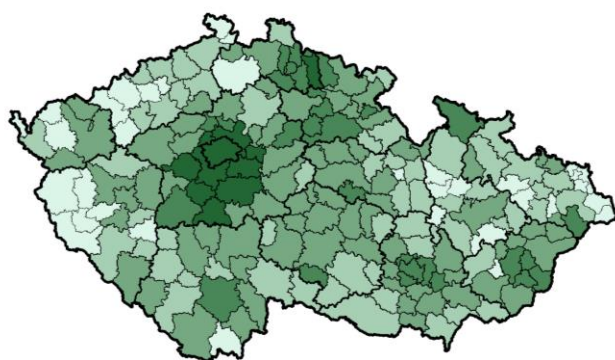
Centrální oblast kraje vykazuje vyšší podíl obchodních společností a nižší podíl živnostníků.

Nadprůměrný podíl soukromého podnikání se promítl mezi kraji naopak do nejnižšího podílu právnických osob (19,5 %), z nichž více než polovina byla vedena jako obchodní společnost (58,9 %). Nejběžnější formou obchodní společnosti byla společnost s ručením omezeným. Na základě této formy podnikalo 95,0 % všech obchodních společností, což bylo o 1,6 procentního bodu více než celorepublikový průměr. Ekonomické subjekty v centrální oblasti kraje (okresy Praha-východ a Praha-západ) se od zbytku kraje liší nejen počtem a intenzitou, ale také formou podnikání – především nižším podílem živnostníků na celkovém počtu subjektů (centrální okresy 73,4 %, ostatní okresy kraje 75,6 %) a vyšším podílem obchodních společností z celkového počtu subjektů (centrální okresy 15,0 %, ostatní 10,1 %). Podíl obchodních společností v okrese Praha-západ (16,9 %) byl 6. nejvyšší v celorepublikovém meziokresním srovnání, vyššího podílu dosahovaly zpravidla jen okresy největších měst (Praha, Brno, Ostrava, Plzeň). Na území centrálních okresů Praha-východ a Praha-západ mělo sídlo 37,7 % obchodních společností se sídlem ve Středočeském kraji, zatímco v případě živnostníků to bylo jen 28,3 %.

Kartogram 3.4 Živnostníci^{*)} ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností k 31. 12. 2021

Na 1 000 obyvatel ve věku 18 a více let

Podíl na ekonomických subjektech se zjištěnou aktivitou

^{*)} Osoby podnikající dle živnostenského zákona se zjištěnou aktivitou a sídlem na daném území

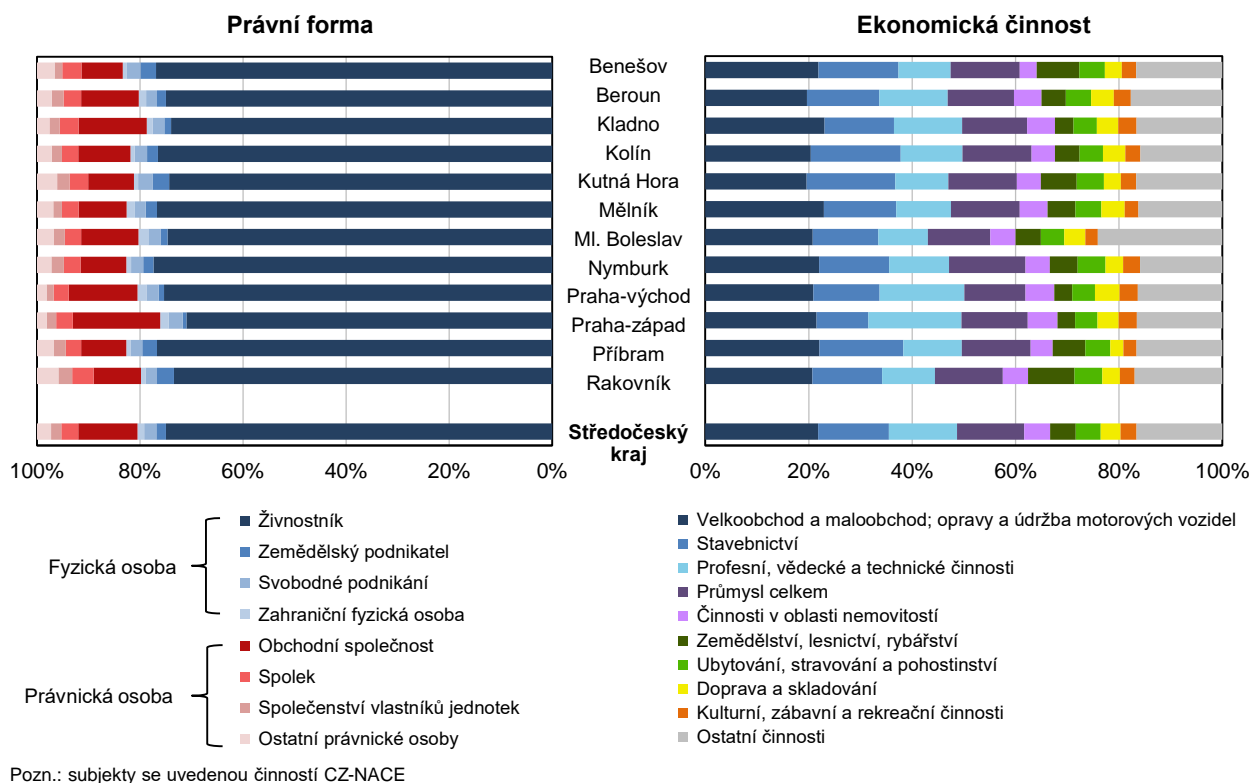
Zdroj: ČSÚ

217 podniků v kraji zaměstnávalo více než 250 zaměstnanců, z toho 30 podniků více než 1 000 zaměstnanců.

Velikost byla u kategorie počtu zaměstnanců uvedena pouze u necelé poloviny (46,1 %) ekonomických subjektů se sídlem v kraji. Převážná část subjektů se zjištěným údajem byla díky povaze (fyzické osoby, zpravidla živnostníci) bez zaměstnanců (83,3 %). Mezi subjekty se zaměstnanci (27,6 tis.) pak převládaly ze 79,5 % mikropodniky do 9 zaměstnanců. Sídlo na území kraje mělo 217 podniků s uvedeným počtem 250 a více zaměstnanců, což představovalo 9% podíl kraje na celorepublikové hodnotě (2 400). Vyššího podílu dosahovaly už jen kraje s největšími městy – hlavní město Praha (29,7 %) a kraje Moravskoslezský a Jihomoravský (oba po 9,9 %). V rámci Středočeského kraje měly podniky s 250 a více zaměstnanci nejčastěji sídlo v okrese Praha-východ, v tomto okrese měl sídlo každý pátý podnik o této velikosti (celkem 46). Velkých podniků s počtem vyšším než 1 tisíc zaměstnanců bylo v kraji evidováno celkem 30. Největším zaměstnavatelem byl podnik ŠKODA AUTO a.s. s počtem zaměstnanců vyšším než 10 tisíc.

Graf 3.10 Ekonomické subjekty podle právní formy a převažující ekonomické činnosti v okresech Středočeského kraje k 31. 12. 2021 (subjekty se sídlem na daném území)

Zdroj: ČSÚ

Nejčastějšími zaměřeními subjektů byly obchodní činnosti a také služby k údržbě motorových vozidel.

Z hlediska uvedené převažující ekonomické činnosti působilo koncem roku 2021 nejvíce subjektů ve Středočeském kraji v oblasti velkoobchodu, maloobchodu a služeb spojených s opravou a údržbou motorových vozidel (21,1 %). Druhým nejčastějším zaměřením bylo stavebnictví (13,2 %) a třetím profesní, vědecké a technické činnosti (12,8 %) a čtvrtým průmysl (12,6 %). Územní rozdíly v podílech subjektů podle zaměření ekonomické činnosti jsou dány jak atraktivitou lokality (tj. vyšším podílem subjektů podnikajících v profesní, vědecké a technické činnosti v centrální oblasti kraje), tak tradičními zvyklostmi a přírodními podmínkami (vyšší podíl subjektů podnikajících v zemědělství a lesnictví se nacházel v okrajových okresech kraje na Rakovnicku a Benešovsku).

Zemědělství

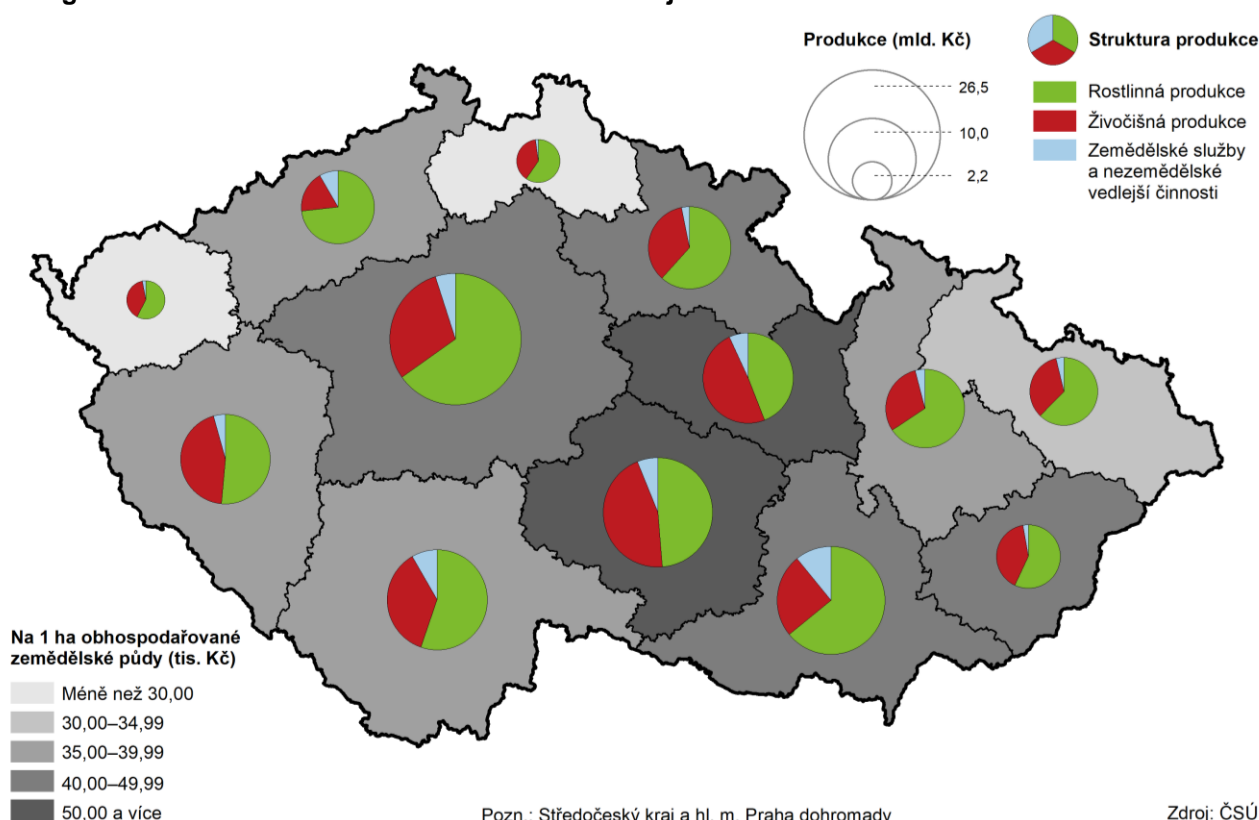
Oblast středních Čech zaznamenala největší objem zemědělské produkce a čtvrtou nejvyšší produkci na hektar obhospodařované zemědělské půdy.

Středočeský kraj je díky své velikosti, geograficko-klimatickým podmínkám a historickému vývoji v kultivaci krajiny předním zemědělským regionem a u řady zemědělských komodit je největším producentem v České republice. Zemědělská produkce ve středních Čechách (oblast Středočeského kraje a hl. m. Prahy) je dlouhodobě nejvyšší a v přepočtu na hektar obhospodařované zemědělské půdy byla 4. nejvyšší mezi kraji a celorepublikově nadprůměrná (rok 2020 – střední Čechy 46,9 tis. Kč/ha, ČR 42,3 tis. Kč/ha). Zemědělská produkce středních Čech dosáhla za rok 2020 hodnoty 26,5 mld. Kč, což z pohledu meziročních změn znamenalo druhý nárůst po sobě (2019 – o 4,1 %, 2020 – o 4,6 %). V zemědělské produkci středních Čech převažovala stejně jako v celé republice rostlinná výroba nad živočišnou, podíl rostlinné produkce (65,2 %) byl vyšší než celorepublikový průměr (58,6 %) a z mezikrajského pohledu se jednalo o třetí nejvyšší podíl po Ústeckém (73,2 %) a Olomouckém kraji (65,7 %).

Rok 2021 byl v rostlinné výrobě produktivnější než předchozí rok.

Značný význam a dominantní postavení Středočeského kraje v rámci českého zemědělství je především v rostlinné výrobě. Rok 2021 přál zemědělcům z pohledu rostlinné produkce více než rok předchozí a u většiny významnějších plodin byly zaznamenány zpravidla meziroční nárůsty sklizní.

Kartogram 3.5 Produkce zemědělského odvětví v krajích v roce 2020

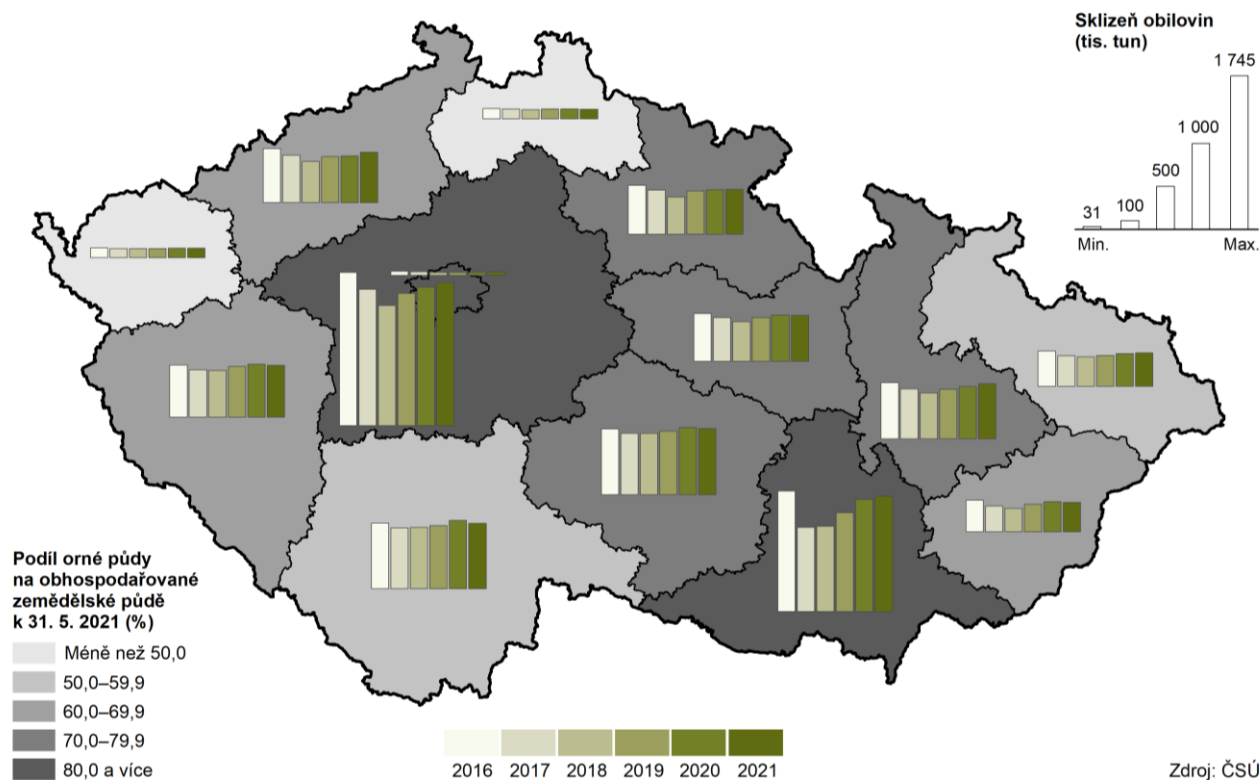
Sklizeň obilovin meziročně vzrostla o tři procenta a byla nejvyšší za posledních pět let.

Nejvýznamnější skupinou plodin pěstovaných na území Středočeského kraje jsou dlouhodobě obiloviny (včetně kukuřice na zrno a ostatních obilovin). Během roku 2021 bylo na ploše 260,3 tis. hektarů sklizeno celkem 1,625 mil. tun obilovin a průměrný výnos činil 6,24 t/ha. Ve srovnání s předchozím rokem došlo ke snížení osevní plochy o 1,0 tis. ha (tj. o 0,4 %) a ke zvýšení sklizně o 46,3 tis. t (tj. o 2,9 %), čímž došlo zároveň ke zvýšení průměrného hektarového výnosu obilovin z 6,04 t/ha v roce 2020 na 6,24 t/ha v roce 2021. V celé republice se sklídilo oproti roku 2020 více obilovin (o 1,2 %), nárůst zaznamenala polovina krajů. Sklizeň obilovin ve

Na střední Čechy připadá pětina produkce obilí v ČR.

Středočeskému kraji vzrostla třetím rokem po sobě a sklizený objem za rok 2021 byl nejvyšší za posledních pět let. Středočeský kraj je dlouhodobě největším producentem obilovin mezi kraji, na celorepublikové sklizni za rok 2021 se podílel téměř jednou pětinou (19,8 %).

Kartogram 3.6 Sklizeň obilovin v krajích v letech 2016 až 2021

Mezi obilovinami převládala pšenice; sklizeň jarní odrůdy vzrostla, sklizeň ozimé odrůdy zůstala na úrovni předchozího roku.

Na meziročním zvýšení produkce obilovin se z pohledu jednotlivých komodit podílely hlavně jarní pšenice (nárůst o 185,2 %) a kukuřice na zrno (o 16,5 %), meziroční nárůst ve sklizni zaznamenal také oves (o 4,8 %). K poklesu sklizeného objemu ve srovnání s předchozím rokem došlo naopak v případě ozimého ječmene (o 7,2 %), žita (o 24,0 %) a triticale (o 17,3 %). Nejčastěji sklizenou obilovinou byla pšenice ozimá (62 % obilovin), u které nedošlo k výrazné meziroční změně (pokles o 0,4 %).

Sklizeň řepky se snížila na nejnižší sklizený objem za posledních devět let.

V pěstování olejnatých plodin dominovala řepka, u které došlo proti předchozímu roku k poklesu sklizně o 15,8 %. Meziroční propad v produkci řepky zaznamenala celá republika (o 17,7 %) a zároveň všechny kraje. Objem sklizené řepky v kraji představoval nejnižší výsledek za posledních devět let, přesto byl Středočeský kraj s 23,4% podílem na celorepublikové sklizni největším domácím producentem této plodiny a navíc se jednalo o nejvyšší podíl na celorepublikové produkci za posledních osmnáct let. U ostatních olejnin došlo v roce 2021 ve srovnání s předchozím rokem naopak k růstu produkce; u slunečnice na semeno o 69,4 %, u sóji o 60,4 % a u máku o 15,2 %.

Podíl kraje na celorepublikové sklizni řepky byl nejvyšší za období osmnácti let.

Ostatní olejninu zaznamenaly růst produkce.

Produkce i výnos u okopanin meziročně vzrostly.

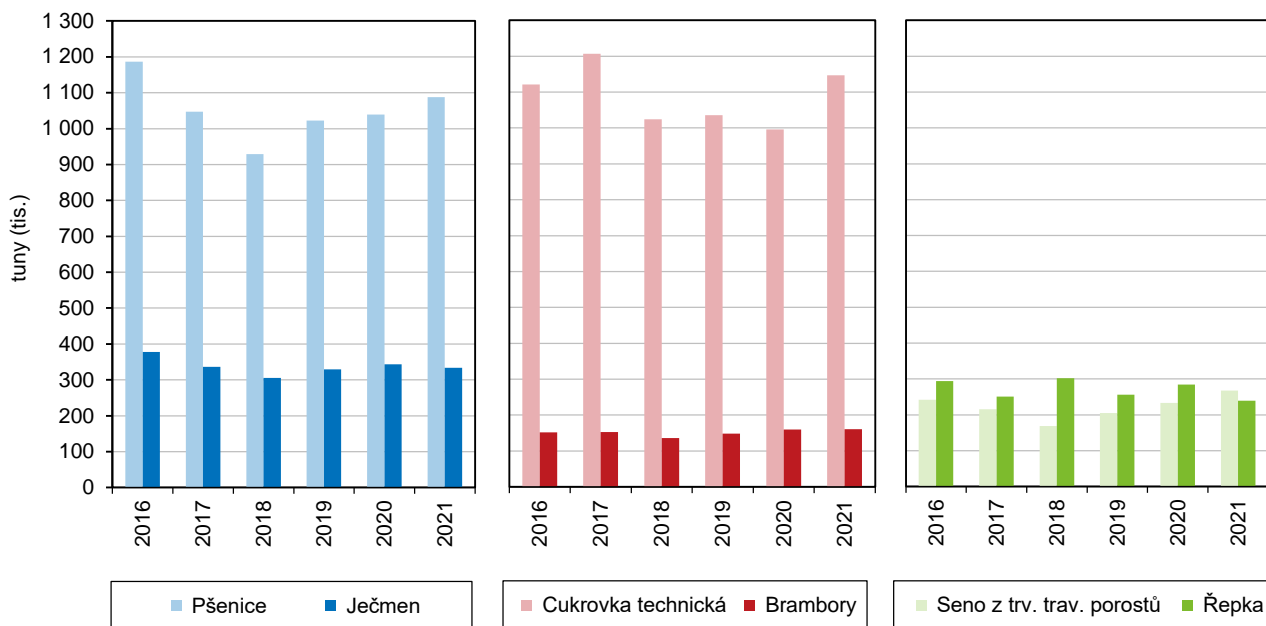
Růst v produkci byl ve Středočeském kraji zaznamenán i u okopanin (meziroční nárůst sklizně o 13,0 %). Mezi nimi mělo dominantní postavení pěstování cukrovky technické, u které došlo k meziročnímu nárůstu sklizeného objemu o 15,1 %. Středočeský kraj je v pěstování cukrovky dlouhodobě největším tuzemským producentem, na celorepublikové sklizni se podílel z 27,7 %. Nižšího meziročního nárůstu ve sklizeném objemu dosáhlo mezi okopaninami pěstování brambor

(o 1,0 %). Na republikové produkci brambor se kraj podílel z 24,0 %, vyšší sklizeň v rámci ČR dlouhodobě vykazuje pouze Kraj Vysočina (34,7 %).

Graf 3.11 Sklizeň vybraných plodin ve Středočeském kraji

Zdroj: ČSÚ

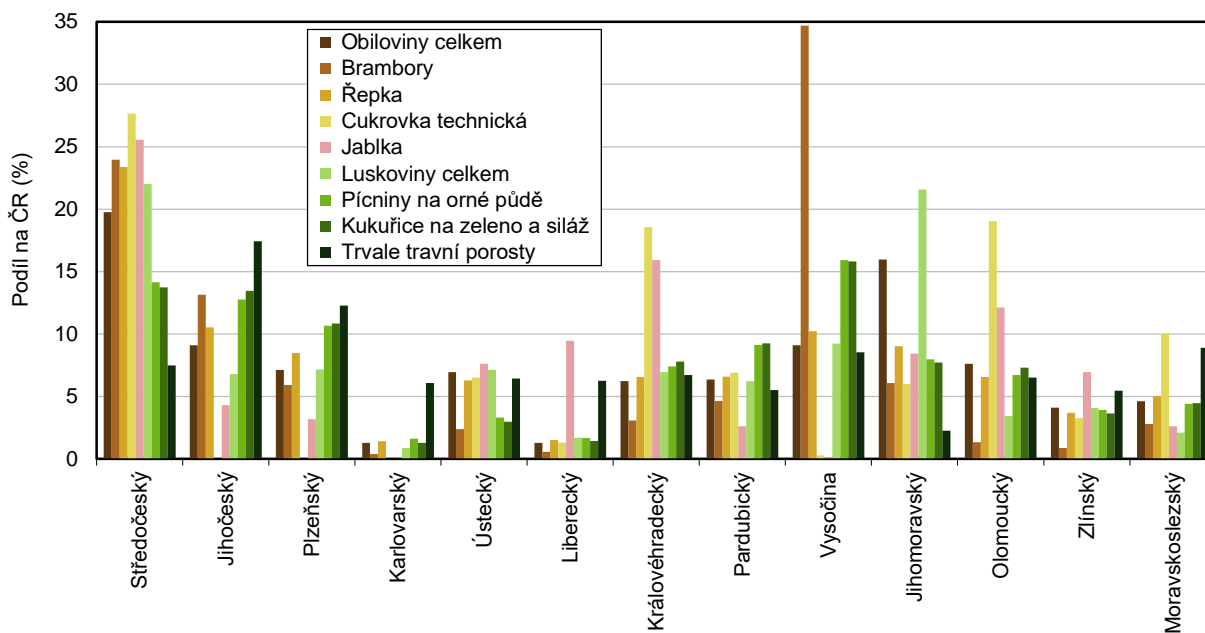

V pěstování luskovin se zemědělcům dva roky po sobě dařilo, sklizeň za 2021 byla nejvyšší za posledních 25 let.

V pěstování luskovin došlo v posledních dvou letech ke zvýšení produkce; v roce 2020 to bylo o 40,2 % a v roce 2021 o 19,6 % více než v předchozím roce. Sklizený objem luskovin ve Středočeském kraji v roce 2021 byl nejvyšší za posledních 25 let. Středočeský kraj je zároveň již osmým rokem v řadě největším producentem luskovin; podíl na republikové hodnotě (22,0 %) byl nepatrně vyšší než u druhého kraje v pořadí – Jihomoravského kraje (21,6 %).

Graf 3.12 Podíl sklizní vybraných plodin a skupin plodin na celkové sklizni ČR v krajích v roce 2021

Zdroj: ČSÚ

Rok 2021 byl příznivý pro pěstování chmele a vinné révy.

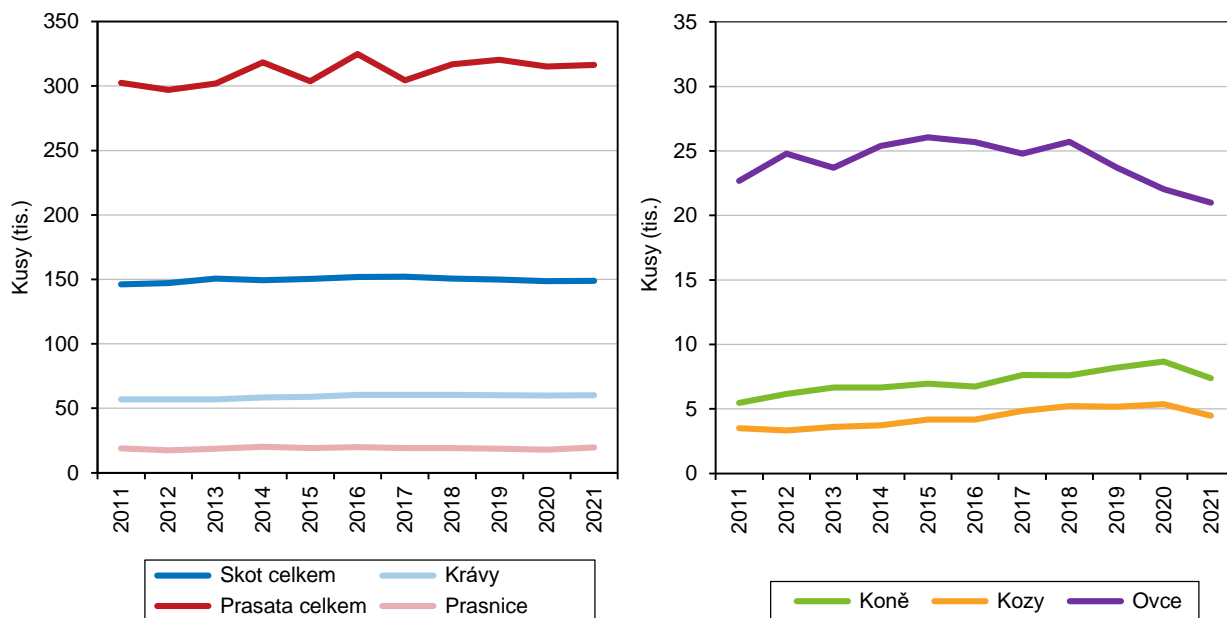
Ve Středočeském kraji se pěstují i plodiny, které se pro klimatické a geografické podmínky nepěstují ve všech regionech. Chmel byl produkován v rámci republiky pouze ve čtyřech krajích. Sklizeň ve středních Čechách s podílem 26,0 % na celorepublikové produkci chmele byla druhá nejvyšší po Ústeckém kraji (61,6 %). V pěstování chmele byl rok 2021 úspěšnější než předchozí rok; v celé republice bylo sklizeno o 40,2 % tun více, nárůst Středočeského kraje činil 29,3 %. Rok 2021 byl ve Středočeském kraji oproti tomu předchozímu příznivějším také v pěstování vinné révy; produkce této plodiny se meziročně zvýšila o 8,8 %. Podíl kraje na celorepublikové sklizni vinné révy byl však zanedbatelný (1,6 %), dominantním regionem v pěstování révy byl Jihomoravský kraj (93,8 %).

U chovu skotu došlo ke stagnaci v počtu kusů.

Soupis hospodářských zvířat jsou prováděny každý rok k 1. dubnu a k výsledkům za Středočeský kraj jsou započítány i chovy na území hl. m. Prahy. Chov skotu zaznamenával ve středních Čechách v 90. letech a první dekádě 21. století poklesy ročních stavů; v letech 2010 až 2013 a dále v letech 2015–2017 se stavy zvyšovaly, v následujících letech 2018–2020 mírně klesají a v roce 2021 dosáhly podobného stavu jako v roce předchozím (nárůst o 0,2 %).

Graf 3.13 Hospodářská zvířata ve středních Čechách (Středočeský kraj vč. hl. m. Prahy, stav k 1. 4.)

Zdroj: ČSÚ

Produkce mléka dva roky po sobě vzrostla a byla nejvyšší za 20 let.

K navýšení produkce v oblasti středních Čech došlo v posledních dvou letech u mléka; v roce 2020 o 2,0 % a v roce 2021 o 2,6 %. Produkce mléka 405,1 mil. litrů za rok 2021 byla nejvyšší za posledních dvacet let.

Stavy prasat se v posledních čtyřech letech drží stejné úrovni.

Stavy chovů prasat po roce 2000 vykazovaly až do roku 2012 poklesy (s výjimkou roku 2007), v následujícím období let stavy spíše kolísaly, v posledních čtyřech letech si chov drží podobné stavy mezi 315-320 tis. kusů. V roce 2021 byl zaznamenán mírný meziroční růst o 0,4 %.

Stav drůbeže po třech meziročních nárůstech v roce 2021 klesl o desetinu.

V chovu drůbeže zaznamenala oblast středních Čech maxima v roce 2008 (7,1 mil. ks), po tomto období stav postupně klesal až na 4,2 mil. v roce 2017. V letech 2018-2020 probíhalo navýšování počtu na 5,3 mil, v roce 2021 stavy drůbeže meziročně klesly o 10,0 % na 4,7 mil. kusů. Oblast středních Čech je v rámci ČR v chovu drůbeže dominantní oblastí, pětina drůbeže v ČR se chová právě zde (19,9 %), o něco nižšího podílu na celorepublikovém chovu dosahoval Pardubický

Pětina drůbeže se chová ve středních Čechách.

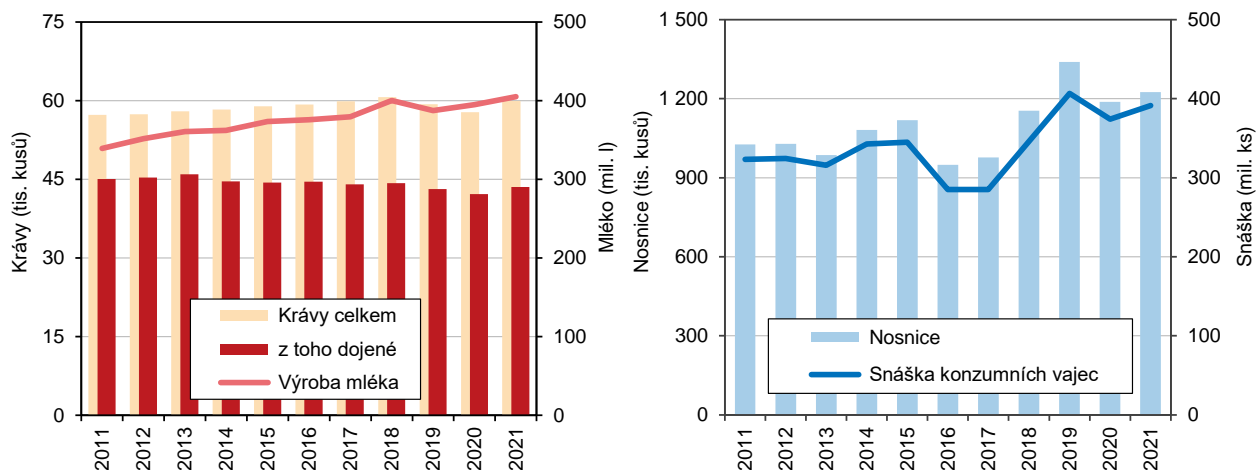
Oproti stavu drůbeže se zvýšila produkce vajec.

Průměrná snáška jedné slepice – nosnice byla nejvyšší mezi kraji.

kraj (17,0 %). I přes pokles stavu drůbeže vzrostla oproti předchozímu roku na území středních Čech snáška konzumních vajec, konkrétně o 4,7 %. Meziročně se tak zvýšila průměrná snáška vajec na jednu nosnici z 314,9 na 319,5 za rok 2021, což byl nejvyšší průměrný výsledek mezi kraji a zároveň nejvyšší výsledek v regionu za posledních osm let.

Graf 3.14 Průměrné stavy krav a výroba mléka, průměrné stavy nosnic a snáška konzumních vajec ve středních Čechách (Středočeský kraj vč. hl. m. Prahy)

Zdroj: ČSÚ

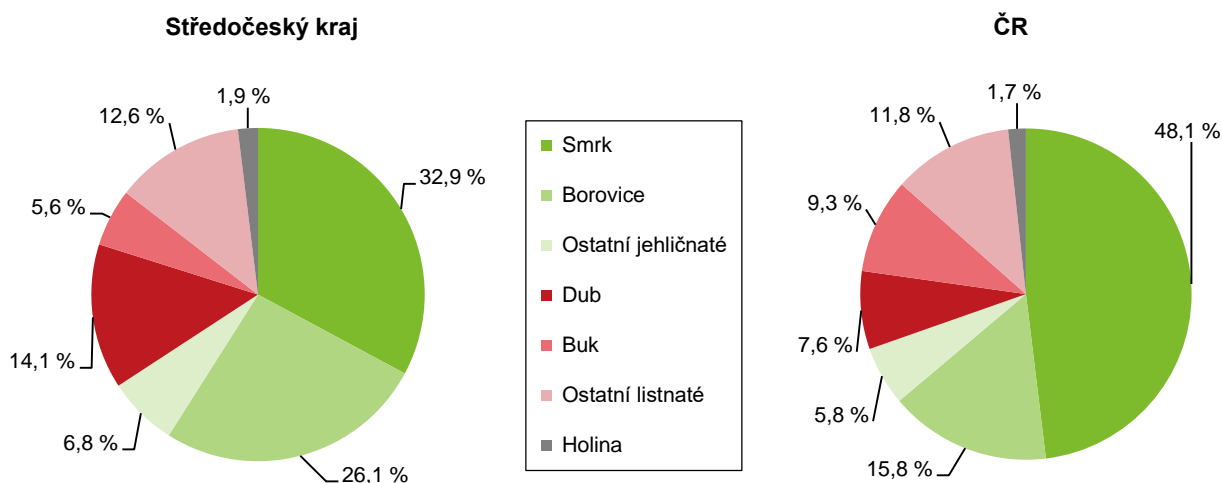
Lesnictví

V druhové skladbě lesů převládají v kraji jehličnany.

Obhospodařovaná lesní plocha zabírala ke konci roku 2021 z celkové plochy Středočeského kraje 27,5 %, nejvíce zalesněným okresem kraje byl okres Příbram (40,6 %), naopak nejméně zalesněnou oblastí v rámci kraje i republiky byl okres Kolín (12,7 %). V druhové skladbě dřevin v kraji byl nejvíce zastoupen smrk (32,9 %), následovaly borovice (26,1 %) a dub (14,1 %), ostatní druhy nedosahovaly podílu většího než 6 %. Borovice i dub byly v kraji zastoupeny mezi porosty více než v ČR, u smrku tomu bylo opačně. Ačkoliv jehličnaté dřeviny (65,8 %) v kraji převládaly před listnatými, v posledních letech dochází ke snižování jehličnatého a naopak k nárůstu listnatého porostu; ve srovnání s rokem 2011 se snížila plocha jehličnanů o 7,8 %, plocha listnatých plodin se zvýšila o 9,6 %.

Graf 3.15 Druhová skladba dřevin lesních porostů k 31. 12. 2021

Pramen: ÚHÚL

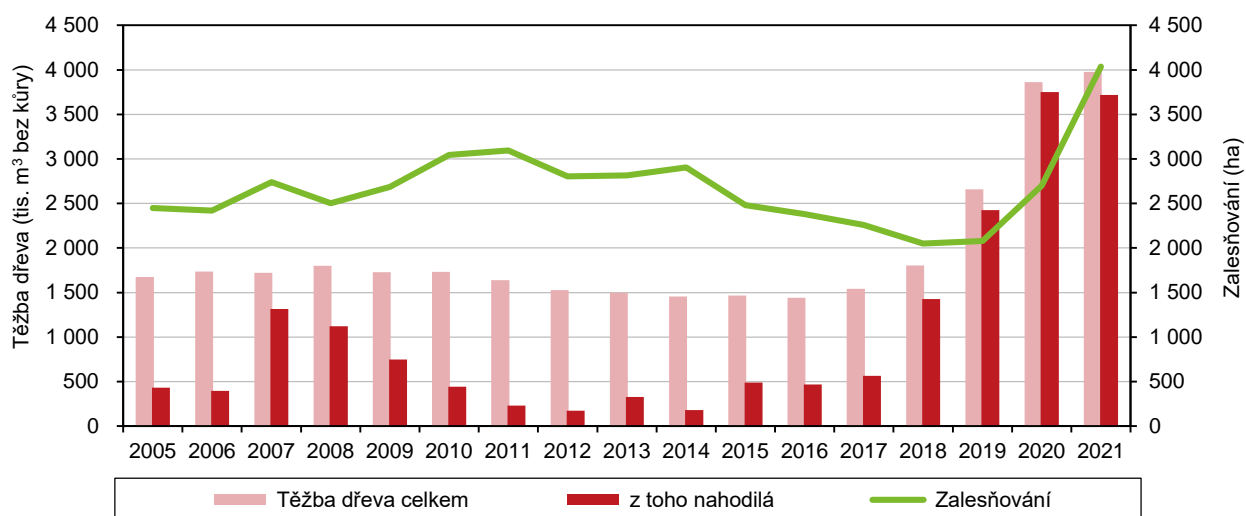
Těžba dřeva se pátým rokem zvyšuje, nejvyšší meziroční nárůsty proběhly v roce 2019 a 2020.

V roce 2021 musely být více než dvě třetiny dřeva vytěženy kvůli napadení hmyzem (kůrovcem).

Smrk je zároveň nejčastěji těženou dřevinou v celém regionu středních Čech (Středočeský kraj včetně území hlavního města). V roce 2021 zde představoval smrk 85,1 % vytěžených dřevin. Těžba dřeva se v kraji již pátým rokem po sobě meziročně zvýšila, nejvyšší nárůsty proběhly v letech 2019 (o 47,5 %) a v roce 2020 (o 45,2 %), v roce 2021 došlo k navýšení těžby o 3,0 %. Vysoké nárůsty těžby dřeva v posledních letech byly zásadně ovlivněny vnějšími vlivy, v kategorii nahodilá příčina bylo v roce 2021 zaznamenáno 93,5 % těžby. V minulosti u nahodilé těžby převládala těžba způsobená živelními pohromami, čtvrtým rokem po sobě však převládá těžba způsobená hmyzem (kůrovcem). V roce 2021 to bylo 72,1 % z těžby nahodilé a 67,4 % z těžby celkové. Oproti předchozímu roku podíl těžby napadené hmyzem klesl; v případě podílu na nahodilé těžbě to bylo o více než 11 procentních bodů, v případě podílu na celkové těžbě o více než 13 procentních bodů.

Graf 3.16 Těžba dřeva a zalesňování ve středních Čechách (Středočeský kraj vč. hl. m. Prahy)

Zdroj: ČSÚ

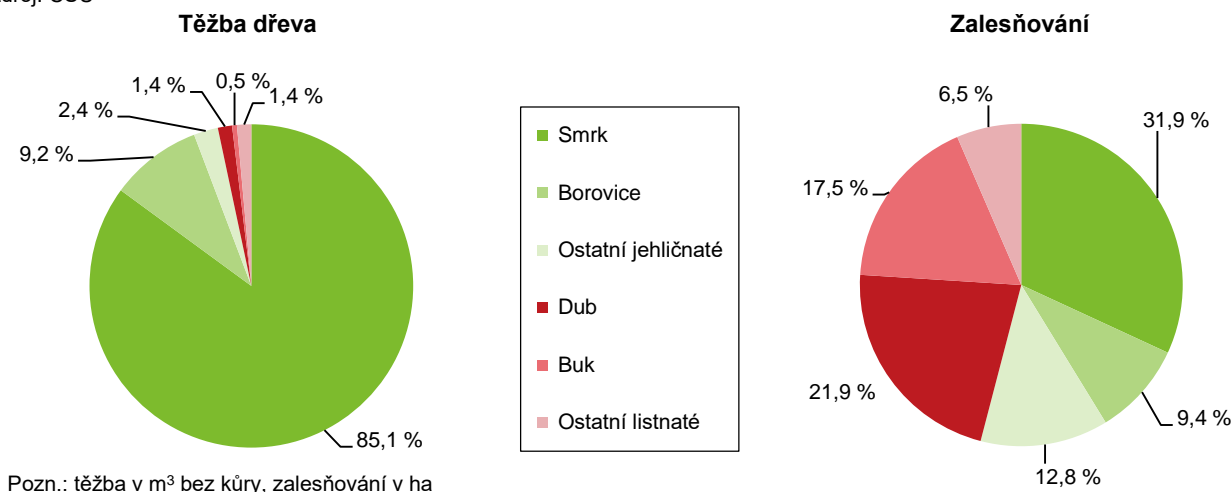

V roce 2021 bylo zalesněno o polovinu větší území než v roce 2020.

Zalesňování v regionu středních Čech zaznamenalo především v důsledku zvýšené těžby meziroční nárůsty v letech 2019–2021, především v posledním roce 2021 bylo zalesněno o téměř polovinu (49,5 %) větší území než v předchozím roce. Podíl jehličnanů při zalesňování (54,1 %) byl nižší než při těžbě a struktura dřevin při zalesňování byla druhově mnohem vyrovnanější.

Graf 3.17 Těžba dřeva a zalesňování podle dřevin ve středních Čechách (Středočeský kraj vč. hl. m. Prahy) v roce 2021

Zdroj: ČSÚ

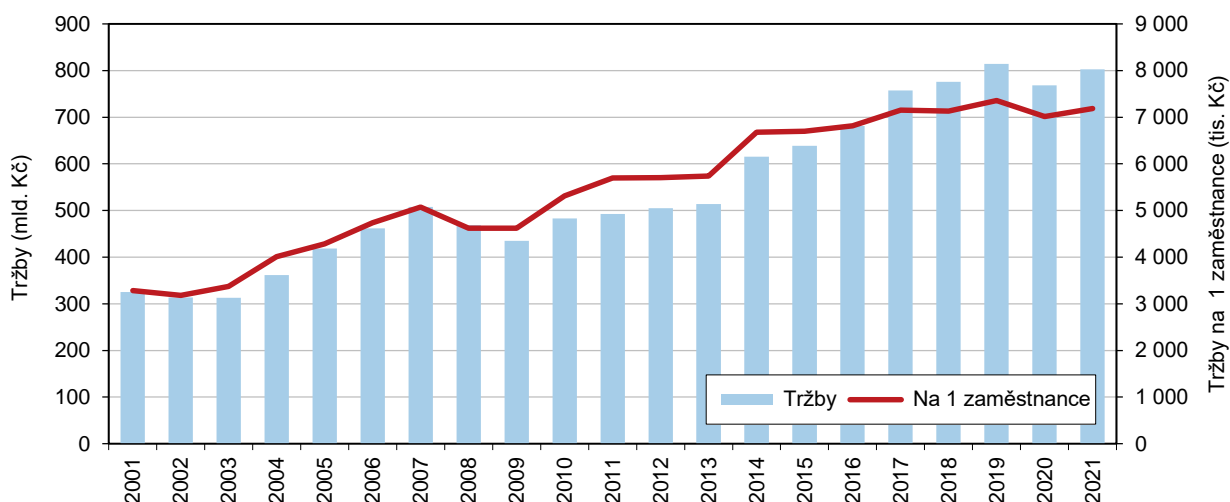
Průmysl

Průmyslová výroba v roce 2020 poklesla o 5,7 %, v roce 2021 se zvýšila o 4,5 %.

Statistiky průmyslových podniků jsou zpracovány za subjekty s počtem 100 a více zaměstnanců a sídlem v kraji. Tržby průmyslové výroby kraje vyjádřené v běžných cenách od roku 2010 do 2019 pravidelně rostly a dostaly se na 187,3 % hodnoty tržeb dosažených před deseti lety (2009). V roce 2020 došlo vzhledem k situaci spojené s pandemií koronaviru k poklesu průmyslové výroby a meziročnímu poklesu tržeb v kraji o 5,7 %, v ČR byl tento pokles ještě o něco vyšší (o 6,7 %). Nárůst zaznamenaly z mezikrajského pohledu pouze Královéhradecký kraj (o 14,4 %) a nepatrně i Pardubický kraj (o 0,3 %). V roce 2021 vzrostla meziroční průmyslová produkce v celé republice (o 10,5 %), nejvýrazněji v Ústeckém kraji (o 26,7 %). Nárůst ve Středočeském kraji představoval 4,5 %, což byl mezi kraji nejnižší kladný relativní přírůstek. Dva kraje zaznamenaly v roce 2021 pokles tržeb – Praha o 3,5 % a Pardubický kraj o 0,6 %.

Graf 3.18 Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb průmyslové povahy (běžné ceny) ve Středočeském kraji

Zdroj: ČSÚ

Pozn.: podniky se 100 a více zaměstnanci

Zaměstnanost v průmyslu v roce 2020 poklesla o 1 %, v roce 2021 se zvýšila téměř o 2 %.

Zaměstnanost v průmyslu Středočeského kraje měla v posledním desetiletí podobný průběh, jaký byl patrný u tržeb průmyslové povahy. Oproti tržbám růst v zaměstnanosti probíhal mezi lety 2012–2019, v roce 2020 došlo k poklesu počtu zaměstnaných o 1,0 %. V tomto roce klesla zaměstnanost téměř ve všech krajích kromě Královéhradeckého (nárůst o 6,3 %) a celorepubliková zaměstnanost se snížila o 2,8 %. Celorepubliková zaměstnanost klesla i v roce 2021 (o 1,3 %), pokles proběhl i u většiny krajů. Nárůst v roce 2021 zaznamenaly pouze čtyři kraje (Středočeský, Ústecký, Liberecký, Jihomoravský), navýšení Středočeského kraje (o 1,9 %) byl po Jihomoravském kraji (o 3,3 %) druhý nejvyšší.

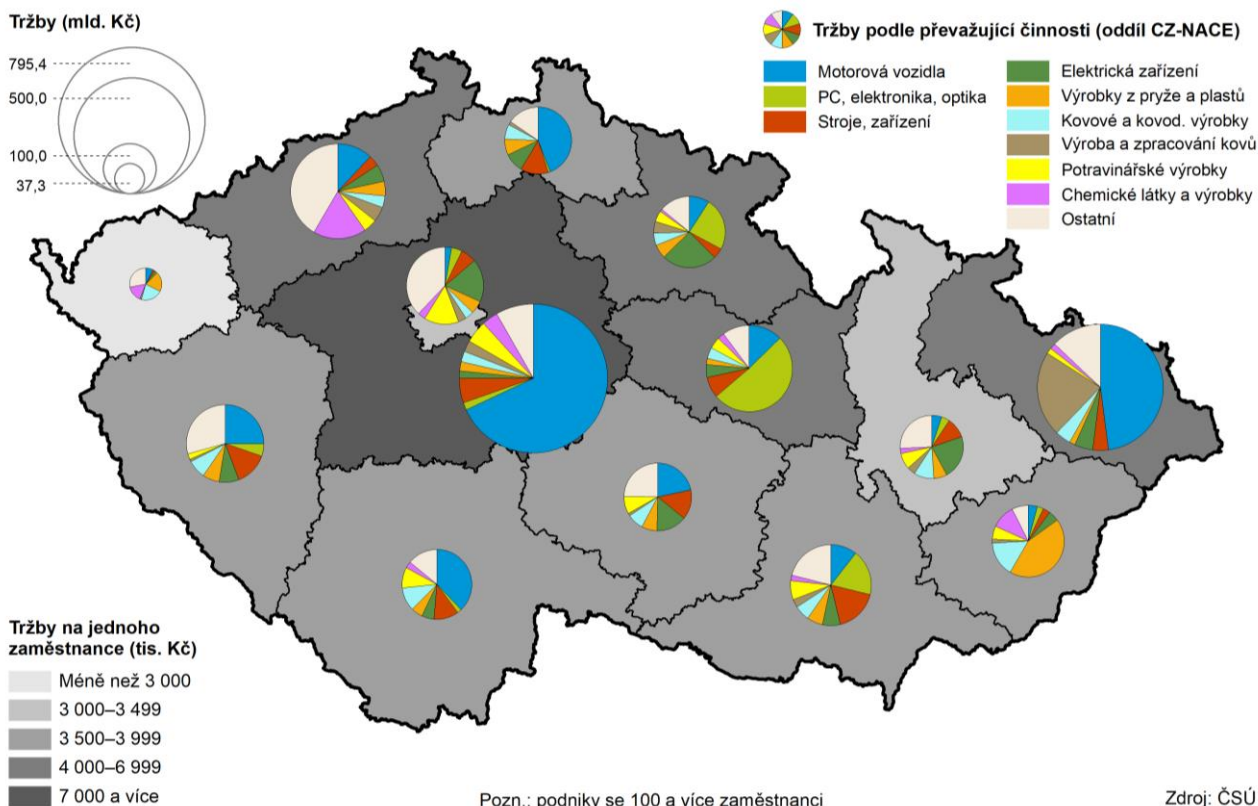
Zaměstnanost v roce 2021 celorepublikově klesla, nárůst proběhl ve 4 krajích včetně Středočeského kraje.

Produktivita práce v průmyslu je již sedmým rokem po sobě nejvyšší mezi kraji.

Výkonnost průmyslových podniků vyjádřená produktivitou práce (tržby na zaměstnané) byla ve Středočeském kraji v roce 2021 z mezikrajského pohledu nejvyšší (kraj – 7,2 mil. Kč běžné ceny na 1 zaměstnance, ČR – 4,8 mil. Kč běžné ceny na 1 zaměstnance). Již sedmým rokem po sobě drží středočeský průmysl nejvyšší produktivitu práce mezi kraji, v předchozím pětiletém období (2010–2014) byl Středočeský kraj v pořadí druhý za Ústeckým krajem. Produktivita průmyslové práce v kraji se po sníženích v letech 2008–2009 zvyšovala až do roku 2017, v dalším období byl vývoj kolísavý; v roce 2018 pokles o 0,3 %, v roce 2019 nárůst o 3,2 %, v roce 2020 pokles o 4,7 % a nakonec v roce 2021 nárůst o 2,5 %. Růst tržeb na zaměstnance v průmyslu zaznamenaly v roce 2021 všechny kraje kromě

Prahy (pokles o 0,8 %), celorepublikový nárůst představoval 12,0 %, nejvyšší nárůst patřil Moravskoslezskému kraji (o 31,1 %).

Kartogram 3.7 Tržby z prodeje výrobků a služeb průmyslové povahy zpracovatelského průmyslu v krajích v roce 2021

Průměrná mzda v průmyslu byla nejvyšší mezi kraji a o pětinu vyšší než činil celorepublikový průměr.

Mzda ve středočeském průmyslu se za 10 let zvýšila o polovinu.

Vývoz se na tržbách z průmyslu podílel ze tří čtvrtin, nejvíce mezi kraji. Kraj se na celkové průmyslové výrobě ČR podílí jednou pětinou.

Více než dvě třetiny průmyslové výroby kraje představuje automobilový průmysl.

Průměrná hrubá mzda ve středočeském průmyslu (subjekty se 100 a více zaměstnanci a sídlem v kraji) činila v roce 2021 výše 47 288 Kč, což bylo o 8 tis. Kč (20,5 %) více, než představoval celorepublikový průměr (39 259 Kč) a zároveň se jednalo o nejvyšší průměrnou mzdu v průmyslu mezi kraji. Mzda Středočechů zaměstnaných v průmyslu se zvyšovala dlouhodobě, a to i přes důsledky ekonomické recese či pandemii koronaviru. Nejvíce se mzda v průmyslu zvyšovala během posledního desetiletí v období let 2017–2019 s vrcholem v roce 2018 (meziroční nárůst o 9,8 %). V roce 2020 i přes problémy v oblasti průmyslu došlo v kraji k navýšení mezd o 2,4 %, v roce 2021 růst mezd činil 3,0 %. Zvyšování mezd v letech 2018–2020 bylo vždy vyšší než v celé republice, v roce 2021 tomu bylo naopak (kraj – 3,0 %, ČR – 5,4 %). Průměrná mzda v průmyslu se v kraji během deseti let zvýšila o více než polovinu hodnoty z roku 2011 (o 55,7 %), což představovalo z mezikrajského pohledu čtvrté nejvyšší navýšení.

Průmyslová výroba Středočeského kraje je v ČR dominantní. Tržby kraje z průmyslové výroby v roce 2021 představovaly 20,4 % republikové hodnoty, v tržbách za přímý vývoz byl podíl kraje na republikové hodnotě ještě vyšší (24,8 %). Na celkových tržbách se přímý vývoz podílel 74,3 %, což bylo z mezikrajského pohledu vůbec nejvíce.

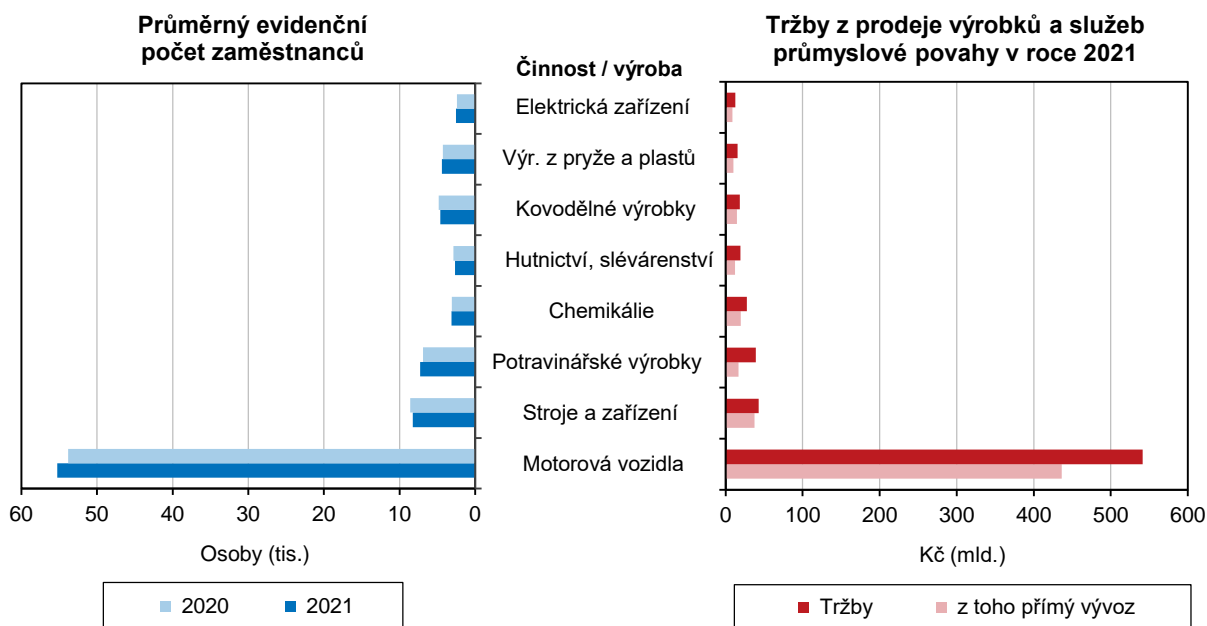
Z celkově dosažených tržeb průmyslové povahy velkých průmyslových podniků pocházelo 99,1 % ze zpracovatelského průmyslu (795,4 mld. Kč). Hlavním a nejdůležitějším sektorem tohoto odvětví a potažmo celého průmyslu kraje je dlouhodobě výroba motorových vozidel, tvořící 68,1 % tržeb zpracovatelského

průmyslu kraje a 14,7 % všech tržeb zpracovatelského průmyslu ČR. Na celorepublikové výrobě motorových vozidel se kraj podílel 46,0 %.

Graf 3.19 Zaměstnanci a tržby podle vybrané převažující činnosti zpracovatelského průmyslu ve Středočeském kraji (podniky se 100 a více zaměstnanci se sídlem v kraji)

Zdroj: ČSÚ

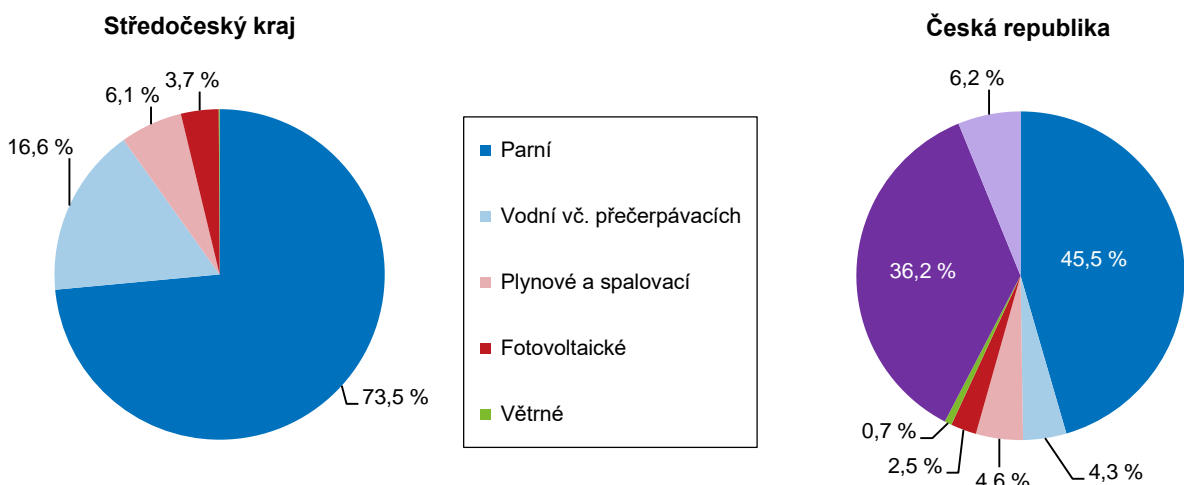
Energetika

Výkonem a především výrobou převládají v kraji parní elektrárny.

Většina elektrické energie vyrobené ve středočeských elektrárnách pochází z parních elektráren, v roce 2021 to bylo 73,5 % z celkové výroby elektřiny brutto⁸. Z dalších typů elektráren (podle technologie) převládaly vodní (16,6 %). Podíly obou technologických typů elektráren byly vzhledem k absenci jaderné elektrárny a hydrologickým charakteristikám kraje daleko nad republikovým průměrem (parní 45,5 % a vodní 4,3 %) a v obou případech se jednalo o čtvrté nejvyšší mezi kraji.

Graf 3.20 Výroba elektřiny brutto*) podle technologie elektráren v roce 2021

Pramen: ERÚ

¹⁾ Výroba elektřiny brutto = celková výroba elektřiny na svorkách generátorů (zdrojů).

⁸⁾ celková výroba elektřiny na svorkách generátorů (zdrojů)

Téměř 71 % energie spotřebovaly průmysl a domácnosti.

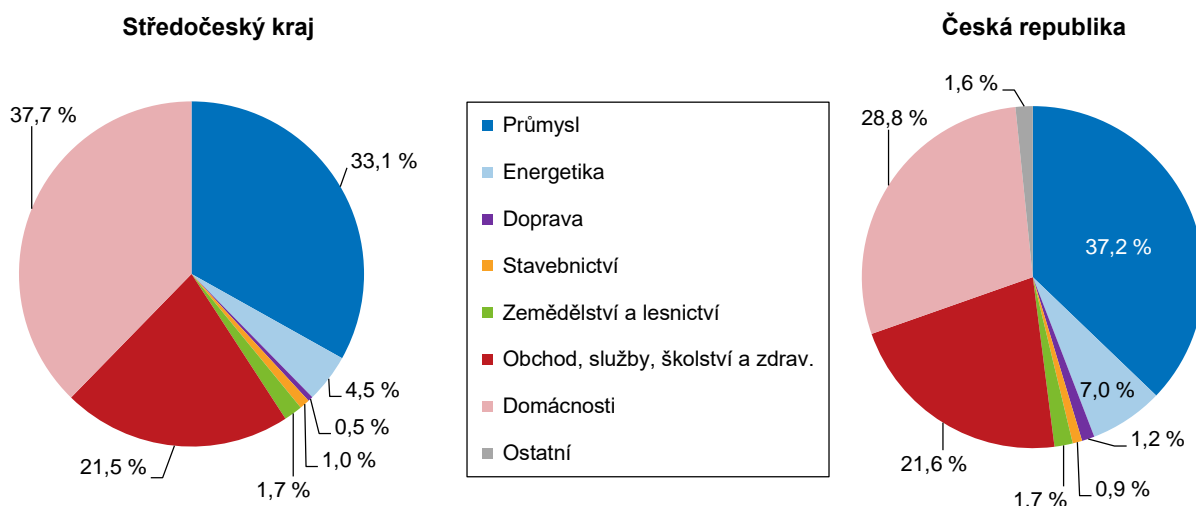
Nejvíce elektrické energie v kraji spotřebovávají průmysl a domácnosti. Tyto dvě skupiny uživatelů spotřebovaly v roce 2021 společně téměř 71 % z celkového objemu spotřebované elektřiny netto⁹. Další 21 % elektrické energie vyčerpala oblast obchodu, služeb, školství a zdravotnictví.

Středočeské domácnosti spotřebovaly v průměru na obyvatele nejvíce elektřiny v ČR.

Středočeské domácnosti během roku 2021 spotřebovaly z celkového objemu spotřebované elektřiny netto v kraji 37,7 %, přičemž u českých domácností to bylo jen 28,8 %. Nadměrnou spotřebu energie u středočeských domácností dokazoval i 18,7% podíl kraje na celorepublikové spotřebě, přičemž Středočeši tvořili jen 12,1 % všech domácností v ČR. Na jednoho obyvatele Středočeského kraje připadala průměrná roční spotřeba přibližně 2 342 kWh, na obyvatele v ČR to bylo v průměru jen 1 644 kWh/rok. Z mezikrajského pohledu se jednalo o jednoznačně nejvyšší spotřebu, přes 2 tisíce kWh dosahovali v průměru už jen obyvatelé Jihočeského kraje (2 093), naopak nejnižší spotřebu vykazovaly domácnosti v oblastech s největšími městy (Praha – 1 231, Moravskoslezský kraj – 1 295, Jihomoravský kraj – 1 299).

Graf 3.21 Spotřeba elektřiny netto¹⁾ podle odvětví spotřeby v roce 2021

Pramen: ERÚ

¹⁾ Spotřeba elektřiny netto = spotřeba elektřiny v odběrných místech provozovatelů regionálních distribučních soustav a spotřeba subjektů přímo napojených na danou výrobu

⁹ spotřeba elektřiny netto = celková spotřeba elektřiny brutto - (vlastní spotřeba na výrobu elektřiny + spotřeba na přečerpávání v přečerpávacích vodních elektrárnách + ztráty v sítích)

Stavebnictví

Stavební výroba v kraji vzrostla čtvrtým rokem po sobě.

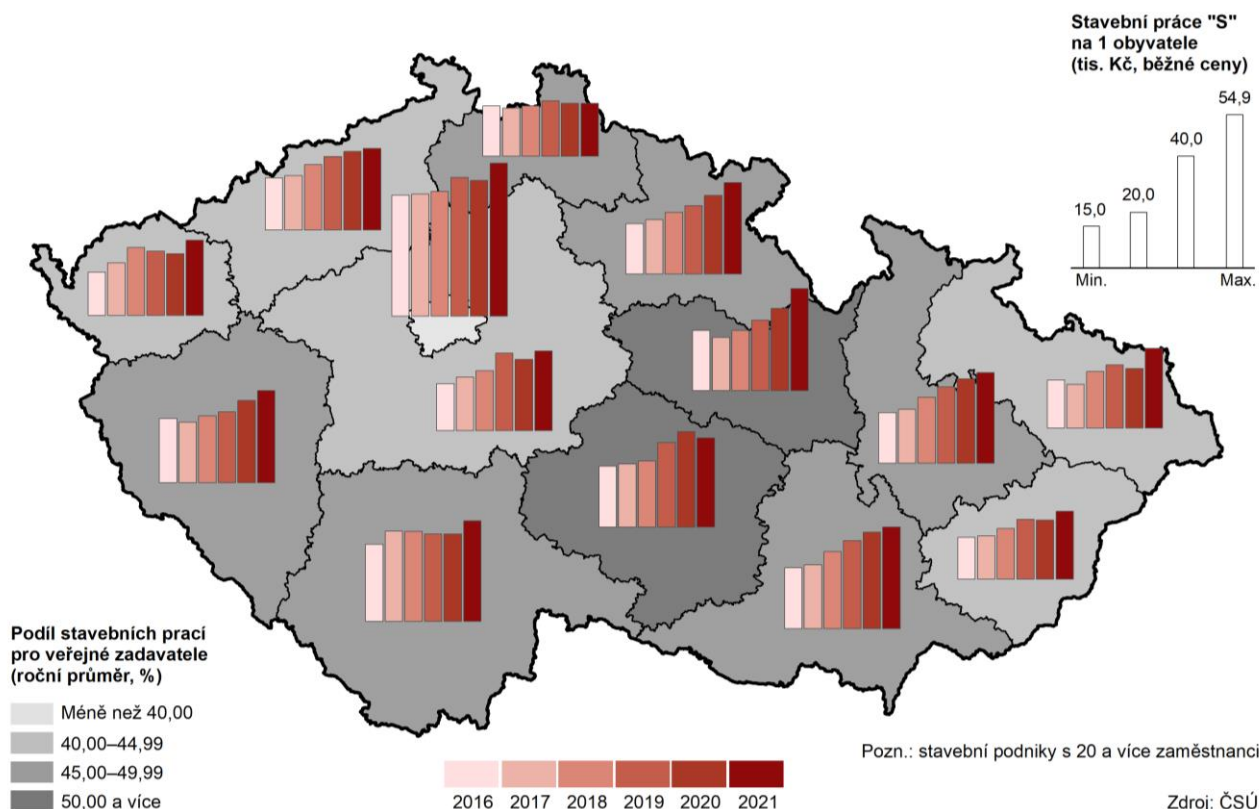
Zaměstnanost ve stavebních podnicích se v roce 2021 snížila.

Mzda ve stavebních podnicích vzrostla od roku 2011 o více než polovinu, od roku 2016 přibližně o třetinu.

Základní výroba stavebních podniků se sídlem ve Středočeském kraji a počtem zaměstnanců 50 a více v posledních čtyřech letech rostla, v roce 2021 o 1,7 % v porovnání s předchozím rokem a o 7,6 % v porovnání s rokem 2016.

Se zvýšením stavební výroby v kraji byl spojen v letech 2017–2020 růst zaměstnanosti ve stavebních podnicích, v roce 2021 byl však zaznamenán pokles v počtu zaměstnanců o 2,2 %. Meziroční pokles v zaměstnanosti zaznamenalo v roce 2021 celkem pět krajů, celorepublikový počet mírně vzrostl (0,3 %). Ve srovnání s rokem 2016 pracovalo v kraji o 2,5 % zaměstnanců více, ve srovnání s rokem 2011 však došlo k poklesu o 14,5 %. Mzda ve stavebních podnicích Středočeského kraje vzrostla po roce 2011 osmkrát, v roce 2013 a 2020 došlo k poklesu mzdy o 8,2 % resp. o 0,8 %. V posledním roce 2021 vzrostla o 8,1 %. Ve srovnání s rokem 2011 představovala středočeská mzda ve stavebnictví v roce 2021 (41 625 Kč) čtvrtou nejvyšší mzdu mezi kraji (po Praze, Plzeňském a Jihočeském kraji) a o 613 Kč byla pod celorepublikovým průměrem. Za posledních deset let se mzda ve stavebnictví pohybovala vždy pod celorepublikovým průměrem, mezi kraji byla pozíčně na tom nejlépe v roce 2019, kdy byla třetí nejvyšší a naopak nejhůře v roce 2011, kdy byla sedmá nejvyšší. Ve srovnání s rokem 2011 se mzda ve stavebnictví navýšila o více než polovinu (o 57,1 %), s rokem 2016 téměř o třetinu (32,0 %).

Kartogram 3.8 Stavební práce "S" podle kraje místa stavby v letech 2016 až 2021

Hodnota stavebních prací na území kraje se meziročně zvýšila o desetinu, v porovnání s rokem 2011 o sedm desetin.

Hodnota stavebních prací s místem stavby v kraji za stavební podniky s 20 a více zaměstnanci zaznamenávala po roce 2011 zpravidla roční růsty; sedmkrát meziročně hodnota vzrostla, naposledy v roce 2021 o 10,7 % a třikrát hodnota klesla, naposledy v roce 2020 o 7,3 %. Ve srovnání s rokem 2011 se hodnota stavebních prací zvýšila o 70,1 %, zatímco v celé ČR to bylo o 38,9 %.

Bytová výstavba

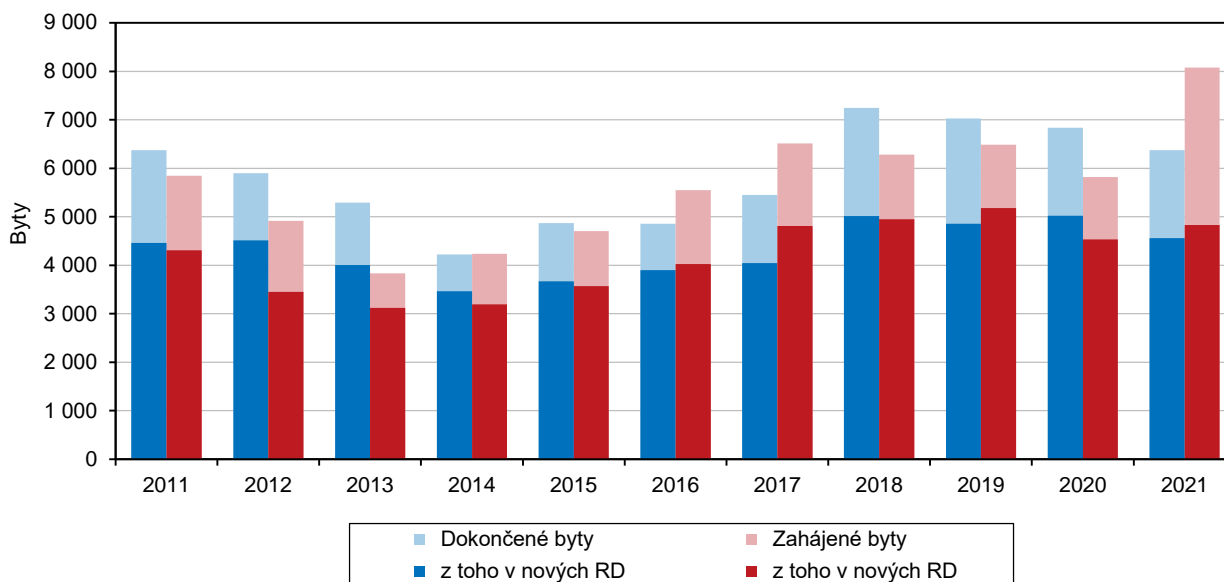
V roce 2021 byla zahájena výstavba více než 8 tisíc bytů, to bylo o 39 % více než v předchozím roce a nejvíce po roce 2008.

Postavení kraje mezi kraji v počtu zahájených bytů se změnilo z nejvyšší pozice (2016–2020) na pozici druhou (2021).

V roce 2021 byla ve Středočeském kraji zahájena výstavba celkem 8 079 bytů. V porovnání s předchozím rokem to bylo o 2 256 bytů více, což představovalo nárůst o 38,7 % a zároveň se jednalo o nejvyšší zahájenou výstavbu za posledních třináct let. Meziroční nárůst byl mezi kraji druhý nejvyšší po hl. m. Praze (o 117,9 %) a druhý nejvyšší po Praze (9 446 bytů) byl i absolutný počet zahájených bytů. Postavení Středočeského kraje mezi kraji v počtu zahájených bytů se tak poprvé od roku 2016 změnilo z první na druhou pozici. V posledních dvaceti letech byl vývoj zahájené bytové výstavby v kraji poměrně kolísavý. V letech 2000–2005 se počet zahájených bytů meziročně zvyšoval (v roce 2005 bylo zahájeno dvakrát více bytů než v roce 2000), v období let 2006–2013 naopak výstavba klesala a to až pod úroveň roku 2000 (výjimkou byl rok 2008 s nárůstem o 16,0 %), v letech 2014–2017 bytová výstavba opět ožila a počet zahájených bytů meziročně rostl (v roce 2017 bylo zahájeno o polovinu více bytů než v roce 2014), v následujících dvou letech 2018 a 2019 bytová výstavba spíše stagnovala (3,5% pokles v roce 2018 a 3,3% nárůst v roce 2019). V roce 2020 se počet zahájených bytů snížil o desetinu, v roce 2021 však následoval vysoký meziroční růst o 38,7 %. Jednalo se tak o nejvyšší meziroční nárůst za celé sledované období od roku 2000.

Graf 3.22 Bytová výstavba ve Středočeském kraji

Zdroj: ČSÚ

Nejvíce bytů bylo zahájeno v okresech Kladno a Praha-východ, bytová výstavba patřila k nejvyšším v rámci ČR.

Nejvíce bytových jednotek na území kraje se během roku 2021 začalo stavět v okrese Kladno (1 426) a Praha-východ (1 147). Jednalo se o téměř třetinu zahájených bytů v kraji a z meziokresního pohledu celé republiky o třetí a čtvrtý největší počet zahájených bytů po okresech Praha a Brno-město. Rekordní byl meziroční růst počtu zahájených bytů v okrese Kladno, kde se v roce 2021 zahájilo 2,6krát více bytů než v předchozím roce. Jednalo se o nejvyšší meziroční nárůst mezi všemi okresy ČR. Z pohledu meziročního nárůstu se ze středočeských okresů ještě vysoko umístil okres Kutná Hora, s 2,1násobným nárůstem stál na čtvrté pozici mezi všemi okresy republiky. Druhé a třetí místo patřilo Praze (2,24násobný růst) a okresu Jablonec nad Nisou (2,15násobný). Počet zahájených bytů se mezi roky 2020 a 2021 zvýšil ve všech okresech Středočeského kraje. V počtu zahájených bytů figurovaly v meziokresním srovnání ČR jako další v pořadí středočeské okresy Mladá Boleslav (797 bytů) na 8. pozici, okres Praha-západ (714 bytů) na 13. pozici a okres Nymburk (700 bytů) na 14. pozici. Nejnižší počet zahájených bytů zaznamenal v kraji okres Rakovník (146), kterému patřila ze 77 okresů republiky

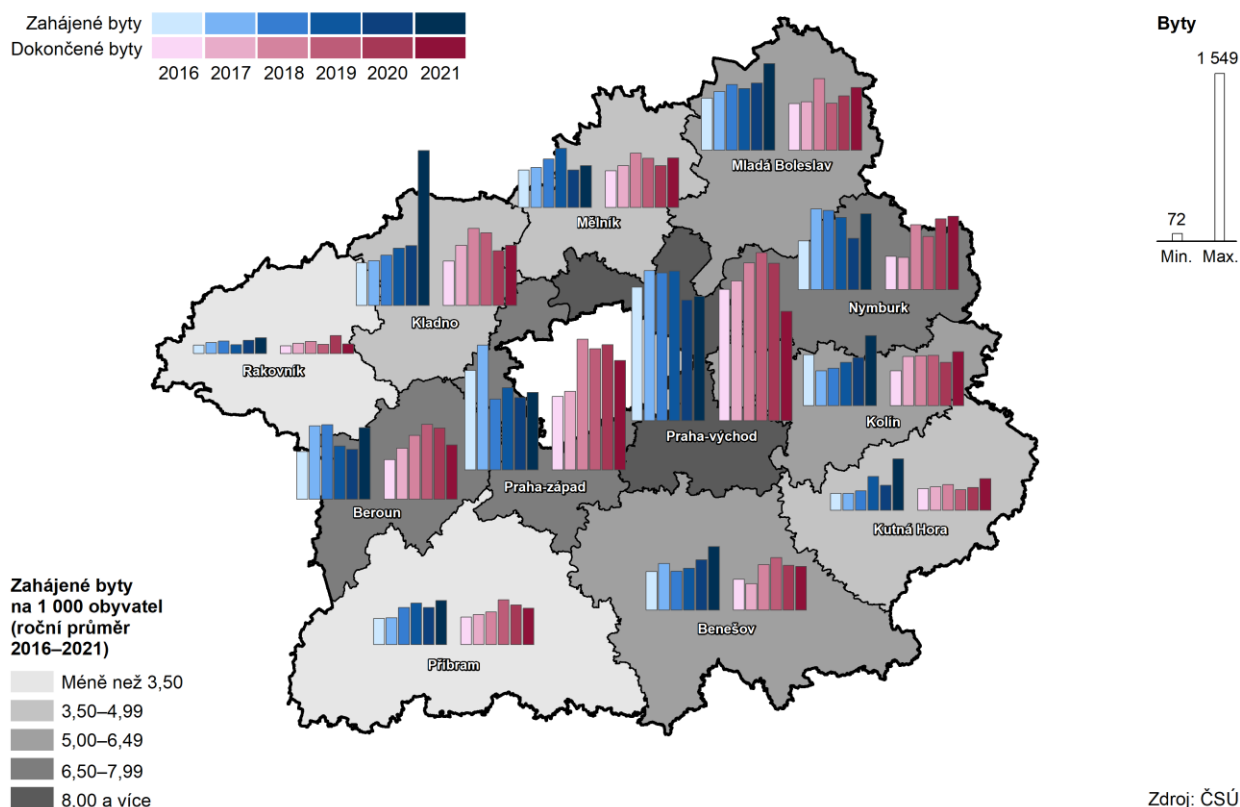
5. nejnižší pozice. Méně bytů v ČR bylo zahájeno už jen v okresech Písek (93), Jeseník (108), Sokolov (115) a Most (118).

Intenzita zahájené bytové výstavby byla mezi kraji nejvyšší.

V rámci kraje i republiky byla intenzita zahájené bytové výstavby nejvyšší v okrese Praha-východ.

Středočeský kraj a především jeho centrální oblast patří dlouhodobě k oblastem s největší bytovou výstavbou v celé republice. Průměrná roční intenzita zahájené výstavby ve Středočeském kraji za období let 2016–2021 dosahovala hodnoty 5,7 bytů na 1 000 obyvatel, což bylo nejvíce mezi kraji. Opakem, tedy regionem s nejnižší intenzitou zahájené výstavby, byl Ústecký kraj (2,1). V rámci středočeského regionu byla intenzita nejvyšší v okresech Praha-východ (8,5), Nymburk (7,6), Beroun (7,3) a Praha-západ (6,7). V rámci meziokresního srovnání za celou ČR zaujímaly tyto okresy 1., 3., 5. a 6. místo. Do první šestice okresů s nejvyšší intenzitou zahajované výstavby v republice se kromě čtyř středočeských okresů dostaly ještě okresy Plzeň-sever na druhém místě (7,6 bytů na 1 000 obyvatel) a okres Vyškov (7,3) na čtvrtém místě. Nejnižší intenzitu zahájené výstavby v kraji zaznamenal okres Rakovník (2,3), v rámci ČR to byl okres Sokolov (1,2).

Kartogram 3.9 Bytová výstavba v okresech Středočeského kraje v letech 2016 až 2021

Téměř 92 % zahájené výstavby byla novostavba.

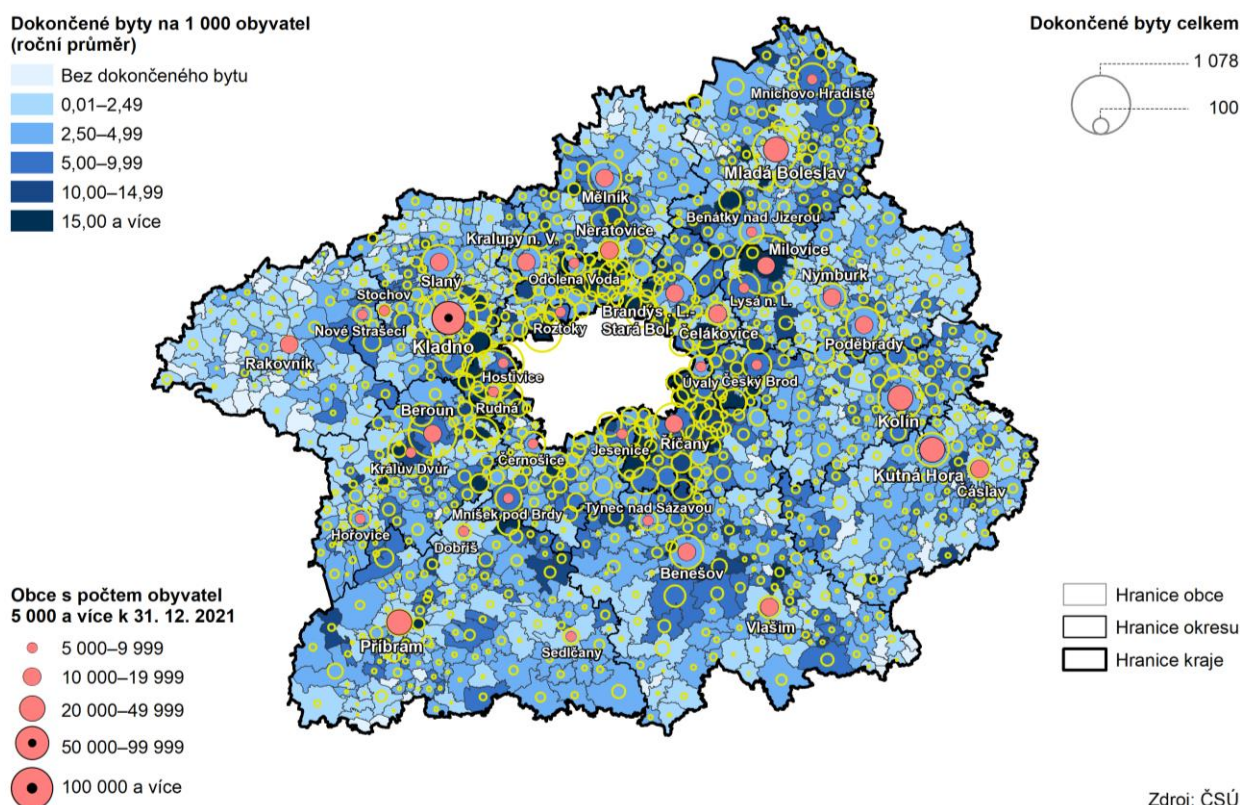
Z celkového počtu zahájených bytů v kraji v roce 2021 (8 079) bylo započato 91,9 % bytů jako úplně nová výstavba, ostatních 8,1 % bytů vznikalo stavebními úpravami z již dokončených staveb. Podíl nové výstavby na celkovém počtu zahájených bytů byl z mezikrajského pohledu po Praze (92,2 %) druhý nejvyšší a o 5,4 procentních bodů vyšší než celorepublikový průměr (86,5 %). Podíl nové výstavby v okresech Středočeského kraje se pohyboval v rozmezí od 71,2 % (okres Rakovník) do 95,5 % (okres Benešov).

Více bytů vzniká v rodinných domech, podíl RD na zahájené výstavbě ovšem v posledním roce klesl ze 78 % na 60 %.

Tradičně bývá více zahájených bytů ve Středočeském kraji situováno do rodinných domů. Podíl zahájených bytů v nových rodinných domech na celkovém počtu zahájených bytů byl v předchozích třech letech nejvyšší mezi kraji (v roce 2020 to bylo 77,9 %). V roce 2021 však celokrajskou hodnotu tohoto podílu zásadně snížil

mimořádně vysoký počet zahájených bytů v bytových domech vykázaný v okrese Kladno. Vlivem toho poklesl podíl zahájených bytů v nových rodinných domech ve Středočeském kraji na 59,8 % a propadl se v mezikrajském srovnání až na 6. místo. Konkrétně bylo v okrese Kladno zahájeno 889 bytů v bytových domech, což představovalo více než třetinový podíl (36,6 %) na zahájené bytové výstavbě bytů v bytových domech celého Středočeského kraje a 3. nejvyšší počet v rámci okresů ČR. V případě bytů v nových rodinných domech se absolutně nejvíce bytů během roku 2021 začalo v rámci Středočeského kraje stavět v okrese Praha-východ (952); jednalo se téměř o pětinu celokrajské výstavby (19,7 %) a nejvyšší počet mezi všemi okresy republiky. Nejvíce bytů v nebytových budovách se začalo stavět v okrese Nymburk (57). Nejméně bytů bylo zahájeno v okrese Rakovník (146).

Kartogram 3.10 Bytová výstavba v obcích Středočeského kraje v letech 2016 až 2021

Dokončená bytová výstavba za poslední tři roky klesla.

Vývoj dokončené bytové výstavby je oproti vývoji zahájené výstavby časově posunut. Po nárůstech v letech 2017–2018 následovaly tři po sobě jdoucí poklesy, v roce 2019 o 3,0 %, v roce 2020 o 2,8 % a v roce 2021 o 6,7 %. Kromě Středočeského kraje vykázalo meziroční pokles dalších pět krajů, přičemž nejvyšší pokles zaznamenal Olomoucký kraj (o 13,2 %). V rámci celé republiky došlo naopak k nepatrnému nárůstu (o 0,7 %). V osmi krajích vzrostl meziročně počet dokončených bytů, nejvýrazněji v Kraji Vysočina (o 20,2 %). Absolutně nejvyšší počet dokončených bytů za rok 2021 mezi kraji zaznamenal Středočeský kraj, který se na celorepublikové hodnotě podílel z 18,4 %. Podíl kraje na celorepublikovém počtu dokončených bytů se oproti roku 2020 snížil o 1,5 procentního bodu.

Nejvíce dokončených bytů zaznamenaly obce a obvody v centrální části kraje, z ORP to byly Černošice a Brandýs nad Labem-Stará Boleslav.

U dokončené bytové výstavby lze charakterizovat stav a vývoj i za nižší územní celky kraje. Během let 2016–2021 (souhrnně) bylo dokončeno nejvíce bytů v centrální oblasti kraje, v porovnání obvodů obcí s rozšířenou působností dominovaly obvody Černošice (5,9 tis. bytů) a Brandýs nad Labem-Stará Boleslav (4,6 tis. bytů); součet obou obvodů znamenal více než čtvrtinovou (27,7 %) výstavbu celého kraje. Nejvíce dokončených bytů za celé sledované období mezi obcemi kraje zaznamenalo město

Nejvyšší roční intenzitu bytové výstavby v posledních pěti letech zaznamenal mezi obvody ORP Lysá nad Labem, mezi městy Milovice a mezi obcemi Polerady.

Intenzita bytové výstavby centrální části kraje patřila k nejvyšším v celé republice.

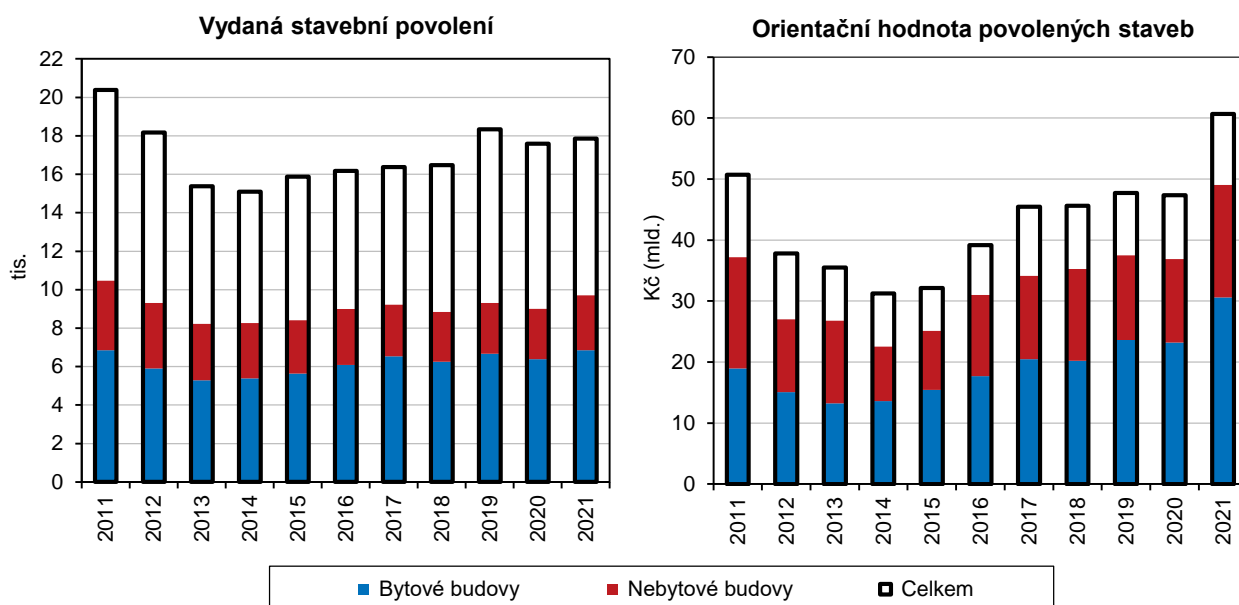
Milovice (1 078), následovalo město Kladno (956 bytů) a obec Chýně (766). Intenzitou dokončené výstavby, tj. přepočtem na 1 000 obyvatel, dominoval mezi SO ORP kraje obvod Lysá nad Labem (9,4 ‰), který zároveň zaujímal nejvyšší pozici v celorepublikovém srovnání obvodů ORP. Další v pořadí v kraji, tj. Říčany (8,0 ‰) a Český Brod (7,6 ‰) byly v celorepublikovém žebříčku na třetí a čtvrté pozici, obvody Beroun (7,1 ‰) a Brandýs nad Labem-Stará Boleslav (7,0 ‰) na šesté a sedmé pozici a v celorepublikové desítce s nejvyšší bytovou intenzitou se na deváté pozici umístil obvod Černošice (6,7 ‰). Naopak nejnižší hodnoty v kraji dosahoval obvod Rakovník (1,8 ‰), na celorepublikové úrovni to byl obvod Bílina (0,5 ‰) v Ústeckém kraji. Mezi obcemi dominovaly v intenzitě dokončené bytové výstavby ty v těsné blízkosti hlavního města, prvních deset obcí s nejvyšší intenzitou se nacházelo na území obvodů ORP hraničících s hlavním městem (nejvíce obec Polerady – 76,1 ‰). Mezi středočeskými městy dosahovaly nejvyšší intenzity Milovice (15,1 ‰), Králův Dvůr (11,6 ‰) a Pyšely (10,2 ‰), mezi městy celé republiky šlo o čtvrtou, sedmou a desátou nejvyšší hodnotu. V porovnání měst s počtem obyvatel převyšujícím 5 tisíc obyvatel se v rámci republiky v případě Milovic a Králova Dvora jednalo o dva vůbec nejvyšší výsledky. Nejnižší intenzitu bytové výstavby mezi středočeskými městy zaznamenaly pod hodnotou 1,0 ‰ Příbram, Rakovník a Liběchov.

Středočeské stavební úřady vydaly v roce 2021 o osminu méně stavebních povolení než v roce 2011, ale o desetinu více než v roce 2016.

Stavební úřady Středočeského kraje vydávaly v období posledního desetiletí v průměru 16–18 tisíc stavebních povolení za rok. Nejprve v letech 2012–2014 se počet stavebních povolení snižoval, v letech 2016–2019 naopak docházelo k nárůstu povolení, v roce 2020 vydaly středočeské úřady o 4,1 % méně povolení než v předchozím roce a v roce 2021 jich bylo o 1,5 % více než v roce 2020. Ve srovnání s rokem 2011 vydaly úřady v roce 2021 o 12,4 % méně povolenek, ve srovnání s rokem 2016 naopak o 10,4 % více. Nejvíce stavebních povolení se na území kraje vydávalo v okrese Benešov (2 542 za rok 2021), nejméně v okrese Rakovník (563 za rok 2021). Okres Benešov zároveň zaznamenal nejvyšší nárůst v počtu stavebních povolenek mezi lety 2011–2021, a to o 38,6 %, opačně tomu bylo v okrese Nymburk, kde počet za stejné období klesl téměř o polovinu (o 48,6 %).

Graf 3.23 Vydaná stavební povolení a orientační hodnota povolených staveb podle druhu stavby ve Středočeském kraji

Zdroj: ČSÚ

Doprava

Silniční síť ve Středočeském kraji je nejhustší v ČR.

Délka silniční a dálniční sítě dosahovala v roce 2021 na území kraje celkem 9 644,8 tis. km. Na 100 km² v kraji připadalo v průměru 88 km silnic a dálnic, což byla mezi kraji nejvyšší hustota silniční sítě (průměr ČR 71 km na 100 km²). Na území kraje dosahoval nejhustší silniční sítě okres Kladno (113 km na 100 km²) a nad hodnotou 100 se pohybovaly další tři okresy kraje (Kolín, Praha-východ a Praha-západ), naopak nejnižší hustota silniční sítě byla zaznamenána na Příbramsku (61 km na 100 km²). V přepočtu na 1 000 obyvatel (7,0 km) se kraj řadil opět k celorepublikově nadprůměrným (ČR 5,3 km), tentokrát až jako šestý v pořadí.

Hustota železniční sítě je v rámci republiky nadprůměrná.

U železnice dosahovala v roce 2021 na území Středočeského kraje provozní délka tratí celkem 1 459 km. Z mezikrajského pohledu byla středočeská železniční síť nejdelší v republice, hustotou železniční sítě (13 km tratí na 100 km²) dosahoval kraj na šestý nejvyšší a celorepublikově nadprůměrný výsledek (12 km železnic na 100 km²).

Na území kraje je třetina splavných vodních cest v ČR pro pravidelnou dopravu.

Středočeský kraj má mezi kraji zároveň nejdelší délku splavných vodních cest pro pravidelnou dopravu (237 km) a na hodnotě ČR se podílí přibližně jednou třetinou. Hustota splavných vodních cest pro pravidelnou dopravu dosahovala 2,2 km na 100 km² plochy kraje a po hl. m. Praze (6,4) byla mezi kraji druhou nejvyšší.

Počet osobních automobilů se za pět let zvýšil o jednu šestinu.

Vozový park kraje se dlouhodobě navyšuje, jen v porovnání s rokem 2016 se v roce 2021 počet registrovaných osobních automobilů zvýšil o 16,7 % z 668 tis. na 810 tis. vozidel. Počet osob na počet automobilů vyjadřuje stupeň automobilizace – čím nižší je hodnota ukazatele, tím vyšší je stupeň automobilizace. Hodnota ukazatele pro Středočeský kraj 1,713 na konci roku 2021 byl mezi kraji čtvrtý nejnižší. V ČR dosahovali vyšší automobilizace už jen v Praze (1,342) a v krajích Plzeňském (1,577), Jihočeském (1,651) a přibližně na stejné úrovni se pohybovala automobilizace v Královéhradeckém kraji (1,711). V ostatních krajích připadalo na jeden osobní vůz více osob (průměr ČR – 1,727) především na Moravě, více než 2 osoby na vozidlo dosahovali automobilisté v Moravskoslezském kraji (2,025).

Stupeň automobilizace byl mezi kraji pátý nejvyšší, na jeden osobní automobil připadalo 1,7 osob.

Počet přepravených osob na území kraje se u autobusové přepravy dvakrát meziročně klesl, v roce 2021 se přepravily jen dvě třetiny toho co v roce 2019.

Podle údajů ministerstva dopravy se během roku 2021 přepravilo v rámci Středočeského kraje po železnici celkem 5,9 mil. osob, příjezdový a výjezdový směr z/do kraje dosahoval podobných dvojnásobných hodnot (výjezd do jiných krajů – 10,4 mil. osob, příjezd z jiných krajů – 10,5 mil. osob). Veřejná autobusová doprava přepravila v roce 2021 na území kraje 43,1 mil. osob a druhým rokem po sobě došlo k poklesu cestujících (rok 2020 – o 23,9 %, rok 2021 – o 10,3 %). Ve srovnání s rokem 2019 se přepravilo jen 68,2 % osob.

Většina zboží do/v/z kraje se přepravuje po silnici.

Po silnici bylo v roce 2021 přepraveno celkem 23,179 mil. tun ve směru vývozu, 21,998 mil. tun zboží bylo doveženo a 55,068 mil. tun kolovalo v rámci Středočeského kraje. Meziroční nárůst přepraveného zboží po silnici proběhl pouze u přepravy věcí v rámci kraje (o 9,7 %), vývoz i dovoz věcí mírně poklesl (o 0,3 % resp. 2,1 %). Po železnici bylo v roce 2021 přepraveno celkem 2,533 mil. tun ve směru vývozu, 4,878 mil. tun zboží bylo doveženo a 0,427 mil. tun kolovalo v rámci Středočeského kraje. V dopravě po železnici došlo u všech směrů přepravovaného zboží k meziročnímu nárůstu, nejvyšší nárůst byl u dovozu (o 13,5 %). Vodní dopravou bylo v roce 2021 přepraveno celkem 2 tis. tun ve směru vývozu, 37 tis. tun zboží bylo doveženo a 57 tis. tun kolovalo v rámci Středočeského kraje. V dopravě vodní cestou došlo u všech směrů přepravovaného zboží k meziročnímu poklesu, o více než polovinu se snížila přeprava v rámci kraje.

Cestovní ruch

Návštěvnost v roce 2021 se zvýšila o jednu osminu, přesto dosahovala jen dvou třetin návštěvnosti z roku 2019.

Během roku 2021 přijelo do hromadných ubytovacích zařízení (HUZ) ve Středočeském kraji celkem 78,1 tis. návštěvníků. V porovnání s předchozím rokem 2020, kdy oblast cestovního ruchu značně ovlivnila koronavirová opatření, se ubytovalo o 88,1 tis. hostů více, což představovalo meziroční nárůst počtu hostů v kraji o 12,7 %. I tak se stále cestovní ruch v kraji nedostal na úroveň období před vypuknutím pandemie koronaviru. V porovnání s rokem 2019, kdy se ubytovalo v kraji do té doby rekordní počet hostů (1 173 tis.), dosahovala návštěvnost za rok 2021 pouze dvou třetin (66,7 %).

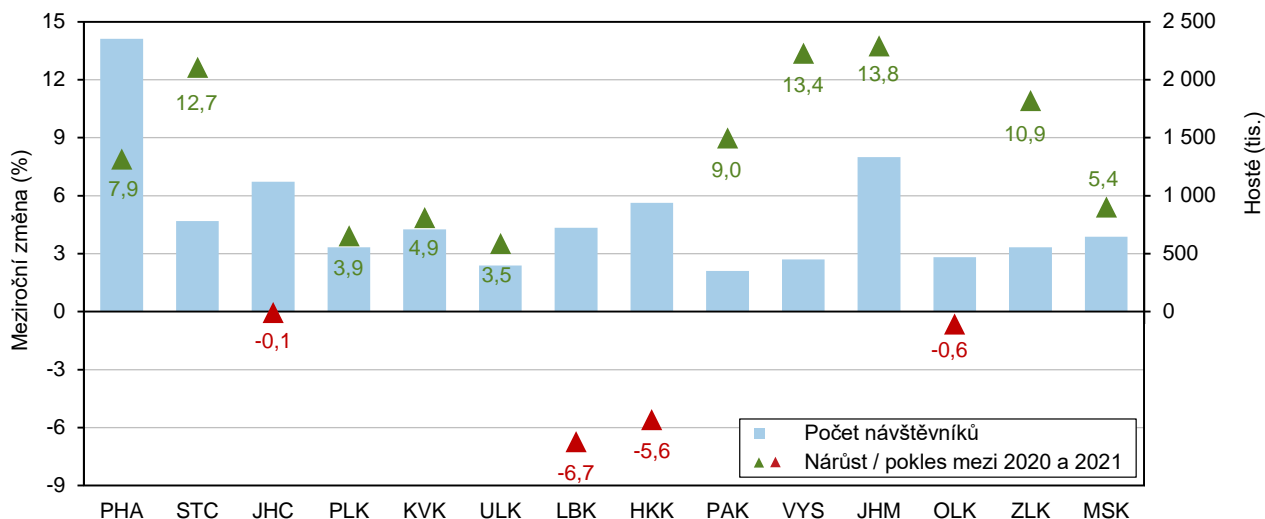
Nárůst návštěvnosti v roce 2021 byl celorepublikově nadprůměrný.

Meziroční nárůst návštěvnosti zaznamenalo v roce 2021 deset krajů, naopak u čtyř krajů byl zaznamenán meziroční pokles. Nárůst Středočeského kraje byl o 7,5 p. b. vyšší než celorepublikový průměr a z mezikrajského pohledu třetí nejvyšší. Na celkovém počtu ubytovaných hostů v ČR se Středočeský kraj podílel z 6,9 %, to bylo nejvíce od roku 2012 (od doby plně srovnatelných údajů). Nejvíce turistů bylo ubytováno v Praze (podíl na ČR 20,7 %), nejméně v Pardubickém kraji (3,1 %). Podíl Středočeského kraje byl pátý nejvyšší.

Téměř 7% podíl kraje na celorepublikové návštěvnosti byl nejvyšší za posledních deset let.

Graf 3.24 Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních v krajích v roce 2021

Zdroj: ČSÚ

Pokles v roce 2021 nastal v prvních třech měsících, kdy platila ještě koronavirová opatření, v průběhu roku návštěvnost meziročně rostla.

Počet hostů v ubytovacích zařízeních ve Středočeském kraji byl v jednotlivých měsících roku 2021 stále omezen koronavirovou situací. První tři měsíce zaznamenaly oproti stejnému období předchozího roku 2020 (tj. období před nástupem pandemických omezení) vysoký meziroční pokles; leden o 87,6 %, únor o 88,6 % a březen o 73,3 %. K mírnému meziročnímu poklesu v počtu hostů došlo během roku ještě v srpnu (o 2,5 %), v dalších měsících byl již zaznamenán meziroční nárůst; nejvyšší absolutní nárůst byl patrný v říjnu (o 54,8 tis.), zatímco relativní v listopadu (o 672,3 %). K nejvyšší návštěvnosti ubytovacích zařízení v kraji během roku došlo v letních měsících; v červenci (177,5 tis. hostů) a v srpnu (177,1 tis. hostů).

Počet přenocování vzrostl o 11 %, druhý nejvyšší nárůst mezi kraji.

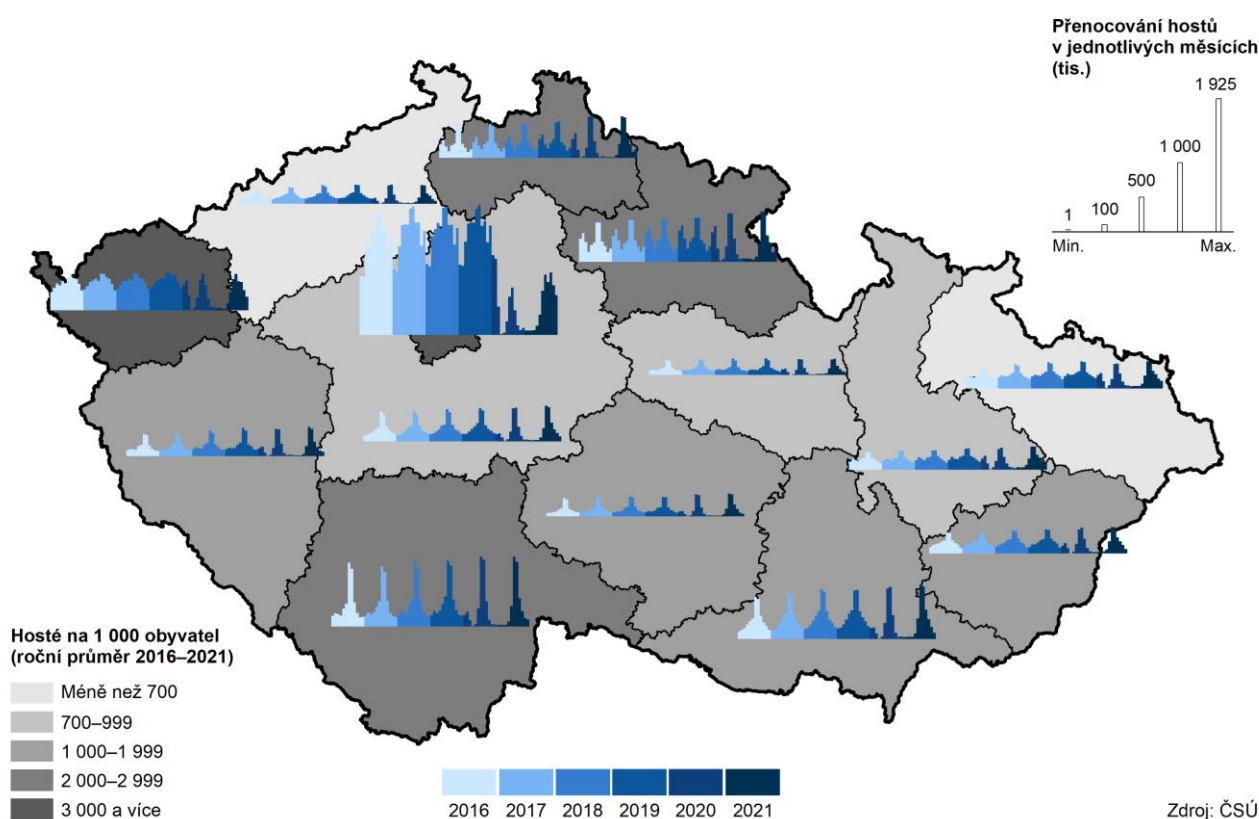
S počtem návštěvníků se ve Středočeském kraji meziročně zvýšil na hodnotu 2 022,9 tis. i celkový počet přenocování, a to o 11,0 %. Z mezikrajského pohledu se jednalo o druhý nejvyšší meziroční relativní nárůst po Jihomoravském kraji (o 13,0 %). Podobně jako u počtu hostů zaznamenalo přenocování ve Středočeském kraji z pohledu měsíčních statistik výrazný meziroční pokles na začátku roku; v lednu o 82,1 %, v únoru o 84,9 % a v březnu o 69,2 %. V dalších měsících roku 2021, a to

i včetně srpna, byl patrný meziroční nárůst v počtu přenocování; nejvyšší absolutní i relativní zaznamenal měsíc listopad (o 100,3 tis. resp. o 389,0 % více).

Délka pobytu se meziročně snížila, přesto byla druhá nejvyšší za posledních deset let.

Průměrná délka pobytu jednoho hosta se v roce 2021 v kraji meziročně snížila z 2,63 na 2,59 nocí a v porovnání s celorepublikovým průměrem (2,80) byla kratší. Nižší průměrnou délku mezi kraji zaznamenaly už jen Praha (2,23) a Jihomoravský kraj (2,31), naopak nejdelší pobyty v rámci ČR vykázali návštěvníci Karlovarského kraje (3,99). Průměrná délka pobytu v kraji se sice v roce 2021 meziročně snížila, z pohledu desetiletého období byla druhá nejvyšší po hodnotě z roku 2020. Delší průměrná návštěvnost v posledních dvou letech byla ovlivněna absencí zahraničních turistů, kteří v minulosti v kraji trávili méně nocí než domácí klientela.

Kartogram 3.11 Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních v krajích v letech 2016 až 2021

Devět z deseti ubytovaných hostů byli rezidenti.

Mezi nejčastější hosty ubytovacích zařízení ve Středočeském kraji patřili v roce 2021 tuzemští návštěvníci, tzv. rezidenti (89,9 %), kterých se ubytovalo o 85,5 tis. (tj. o 13,8 %) více než v roce 2020. Podíl rezidentů na počtu ubytovaných v kraji byl vyšší než celorepublikový průměr (77,4 %). Hostů přijíždějících ze zahraničí, tzv. nerezidentů, přijelo do kraje o 2,6 tis. více než v předchozím roce, což představovalo 3,4% meziroční nárůst.

Hostů z tuzemska i ze zahraničí meziročně přibývalo.

Polovinu zahraniční klientely tvořili Němci a Slováci.

Největší skupinu hostů ze zahraničí (podle státního občanství) tvořili občané Německa (podíl 30,3 % ze všech zahraničních hostů), následovali návštěvníci ze Slovenska (20,5 % nerezidentů), Polska (7,7 %), Rakouska (5,7 %) a Nizozemska (3,7 %). Z těchto pěti zemí zaznamenali meziroční pokles hostů z Německa (o 2,6 %), Polska (o 28,6 %) a Rakouska (o 10,2 %), naopak Slováků a Nizozemců se ubytovalo ve Středočeském kraji více než v předchozím roce (o 17,3 % resp. o 46,5 %). Více než v předchozím roce se v kraji ubytovalo také Ukrajinců, Italů, Francouzů, Maďarů nebo Španělů. Do skupiny deseti zemí, jejichž státní příslušníci přijeli do Středočeského kraje nejčastěji, již nepatřily žádné země mimo Evropu.

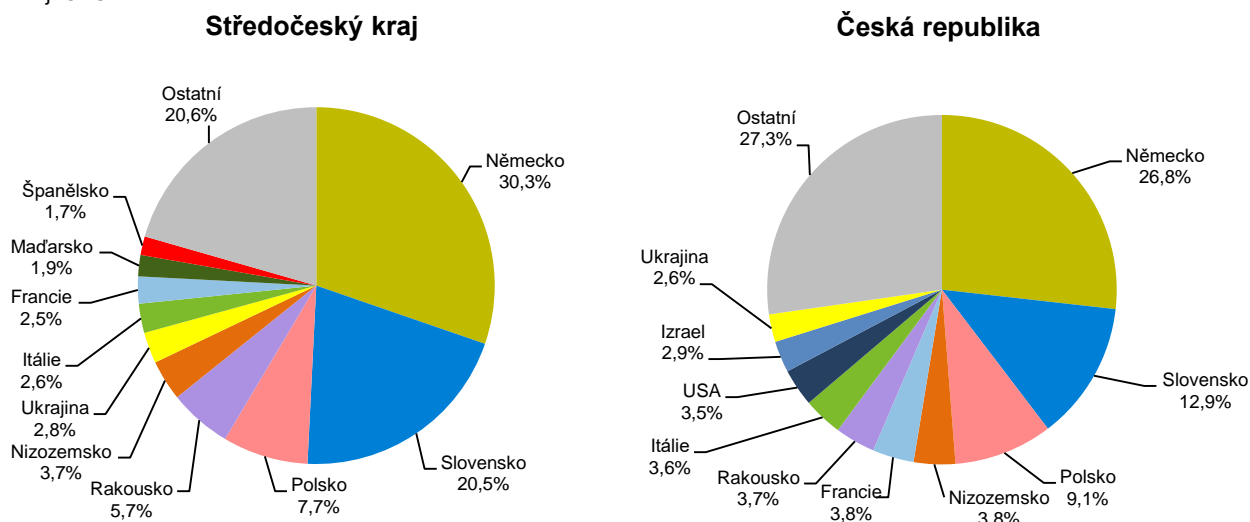

Z důvodu pandemie koronaviru byl počet hostů ze vzdálených mimoevropských destinací minimální.

V souvislosti s celosvětovou situací spojenou s pandemií koronaviru se počet ubytovaných občanů z některých mimoevropských zemí, které do této desítky v minulosti patřily, již v minulém roce výrazně snížil na minimum. Obdobně tomu bylo i letos; z Číny a Jižní Koreje přijelo pouze několik desítek hostů.

Graf 3.25 Zahraniční návštěvníci HUZ podle zemí v roce 2021

Zdroj: ČSÚ

Kapacita ubytovacích zařízení v kraji byla využita jen z 27 % v případě pokojů a z 23 % v případě lůžek.

Využitelnost ubytovacích zařízení patřila mezi k nejnižším a v posledních dvou až třech letech se snižovala.

Využitím kapacity v hotelech a penzionech patřil středočeský region v roce 2021 mezi kraje dlouhodobě k těm s nižšími výsledky. Využití pokojů (27,1 %) bylo osmé nejvyšší a čisté využití lůžek (22,7 %) desáté nejvyšší mezi kraji, navíc obě hodnoty byly celorepublikově podprůměrné (využití pokojů – 28,4 %, využití lůžek – 24,5 %). Hodnoty obou indikátorů v kraji byly nejnižší za posledních deset let. Nejvyšší využitelnosti pokojů v posledním desetiletí bylo v kraji dosaženo v roce 2019 (39,1 %), v následujících dvou letech ukazatel klesl na 27,1 % za rok 2021. Využití lůžek v kraji mělo v letech 2014–2018 vzestupnou tendenci, kdy podíl vzrostl z 24,7 % v roce 2013 na 37,1 % v roce 2018, v následujících třech letech se postupně snížilo na konečných 22,7 % v roce 2021.

Graf 3.26 Hosté v HUZ podle zemí v kraji

Zdroj: ČSÚ

